

Omslag: NAP peilschaal bij Gouda. Peter Hilz/Hollandse Hoogte

748 Tijdens een kort-gedingprocedure is een uitgebreide voorbereiding van deugdelijke verweren nauwelijks mogelijk. Verweren dienen echter wel zo gemotiveerd en onderbouwd mogelijk te worden gevoerd. Enkele mogelijke verweren zijn op een rij gezet voor wie in tijdnood zit.

752 Door de Hoge Raad is onlangs opnieuw voortgeborduurd op het inmiddels roemruchte arrest Ontvanger/Hamm qq. Was dat arrest uit 1997 pro boedelcrediteur, het arrest Komdeur qq/Nationale Nederlanden uit 2002 viel te kenschetsen als pro boedel. Nu, in het op 2 mei gewezen arrest De Jong/Lasschuit q.q., slaat de slinger weer wat terug ten faveure van de crediteur.

758 Wie een stagiaire in huis haalt, denkt die stagiaire adequaat te kunnen begeleiden. Maar is dit wel altijd zo? Moet er niet veel meer gebeuren, zoals coachen en intervisie? En wat te denken van stressmanagement of effectief communiceren?

In de volgende nummers

- ▶ Kroniek gezag
- ▶ Gemeenschap van goederen op de helling
- ▶ Wanneer producties overleggen?
- ▶ Advocaten die advocaten bijstaan
- ▶ Islamitisch echtscheidingsrecht
- ▶ Ideaal en praktijk van strafpiket
- ▶ Europees arrestatiebevel

ARTIKELEN

- 748** Voeren van verweer in kort geding
R.G. Hendrikse en P.A. Josephus Jitta
- 752** Grenzen aan ongerechtvaardigde boedelverrijking
Herman J.E. Veerbeek
- 756** Wanbeleid vestigt geen aansprakelijkheid
Georg van Daal
- 758** Coachen van stagiaires
Annemarie van Groezen

VASTE RUBRIEKEN

- 738 ACTUALITEITEN**
- ▶ VIValt-project minstens half jaar vertraagd
 - ▶ Trustkantoren onder toezicht DNB
 - ▶ **Column:** Netwerken
Matthijs Kaaks
 - ▶ 'Contractsvrijheid in arbeidsrecht staat onder druk'
 - ▶ Duitse franchiseketen in wording mikt op onderkant markt

- 763 IKS GING WEER EENS PLEITEN**
Leo van Osch

- 769 RECHTER SCHRIJFT TERUG**
Jan van der Does

- 770 HET ETHISCH PEIL VAN**
Martin de Witte
Daniela Hooghiemstra

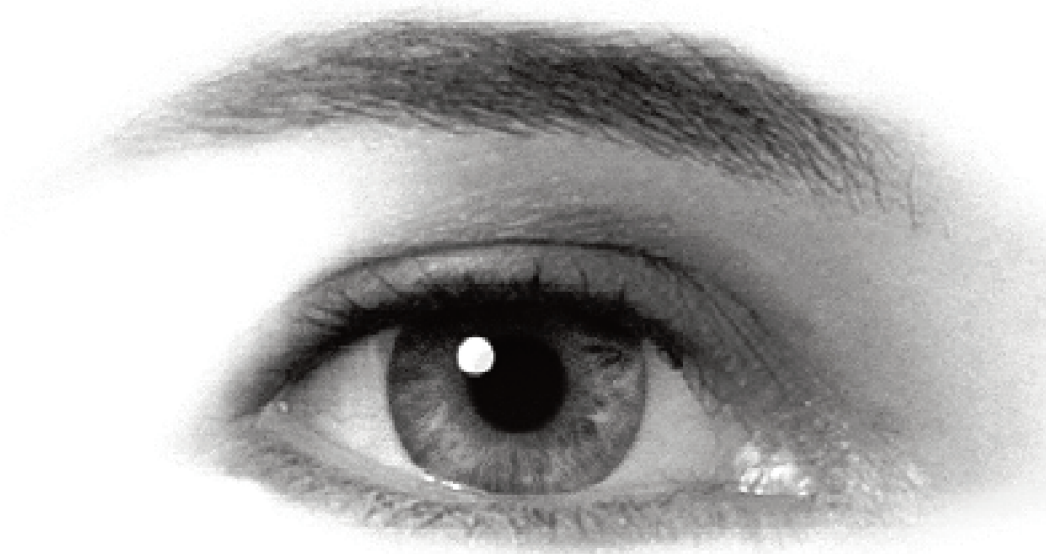
- 773 HOE ZAT HET OOK ALWEER MET...**
de intrekking van een kort geding
Willem Heemskerk

- 777 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN**

VAN DE ORDE

- 737** Van de deken: G.P.
- 774** Permanente opleiding
- 775** Literatuur
- 776** Uitspraken geschillencommissie

WE HOREN GRAAG WELKE CARRIÈRE JIJ VOOR OGEN HEBT

Als jurist zoek je werk dat aansluit bij je ervaring, drijfveren en doeltellingen. Waarin je je kunt ontplooiën, zodat je kunt groeien in je vak en je kennis kunt uitbreiden. Dat vereist een gesprekspartner die oog heeft voor jouw situatie en ambities. Zo'n partner vind je in Brunel Legal.

Brunel Legal zet op zowel vaste als flexibele basis juristen in bij organisaties die te maken hebben met een tekort aan kennis of capaciteit. Als je op zoek bent naar afwisseling, dan ben je bij Brunel Legal verzekerd van een grote variëteit aan opdrachten bij talloze andere organisaties, met andere activiteiten en andere culturen. Op dit moment werken we voor organisaties in de top-500 van het Nederlands bedrijfsleven, overheidsinstellingen, de advocatuur en het groot- en middenbedrijf uit het MKB. Omdat iedere branche te maken heeft met zijn eigen problematiek bieden we intern de faciliteiten en condities waarmee je op de hoogte blijft van brancheontwikkelingen en bedrijfspecifieke aanpakken. Je krijgt

daarnaast uitgebreid de mogelijkheid om je juridische kennis up-to-date te houden met verschillende workshops, gastcolleges en vaardigheidstrainingen.

Geef je de voorkeur aan een vaste baan, ook dan ben je bij Brunel Legal aan het juiste adres. Ons uitgebreide netwerk van gerenommeerde opdrachtgevers stelt ons in staat een baan te vinden die aansluit bij jouw ervaring, kennis en persoonlijkheid.

Niet alleen de hoeveelheid ervaring, maar ook de ambities die je hebt spelen bij ons een grote rol. Vertel ons wat je wilt met je loopbaan én op persoonlijk vlak.

We kijken er naar uit je te ontmoeten. Ben je geïnteresseerd en wil je een afspraak? Bel dan ons hoofdkantoor via (020) 312 50 00 of stuur een e-mail naar info.legal@brunel.nl. Wij nemen dan zo snel mogelijk contact met je op. Meer informatie vind je ook op www.brunel-legal.nl.

Brunel Legal is een van de activiteiten van Brunel Nederland BV, onderdeel van de wereldwijd opererende, beursgenoteerde zakelijk dienstverlener Brunel International NV. Vanuit zeventien Brunelhuizen, verspreid over heel Nederland, zet Brunel vakbekwame specialisten in bij opdrachtgevers die te maken hebben met een kennis- of capaciteitstekort. Daarbij zijn we actief op zes vakgebieden: engineering, ICT, legal, finance, insurance & banking en sociale zekerheid.

brunellegal

G.P.

Jeroen Brouwer

VAN DE DEKEN

Michael Schumacher is een Duitser. Hij begon met karten en reed zijn eerste race toen hij 14 was. Na talloze Grands Prix werd hij twintig jaar later vijfvoudig wereldkampioen. In de jaren 2001 en 2002 met een Ferrari van het Italiaanse team.

In mei dit jaar heeft de Europese Commissie een nieuwe strategievisie 2003-2006 gepubliceerd. Een tienpunten-actieplan met als doel om de interne markt beter te laten werken. Eurocommissaris Frits Bolkestein: 'De interne markt werkt als een enorme kracht voor de economische en sociale vooruitgang. Maar veel van zijn potentieel wordt verspild: het is alsof wij een Ferrari rijden in de tweede versnelling.'

Een van de actiepunten is het bevorderen van integratie in de markt voor diensten. De Commissie zal een richtlijn voor diensten voorstellen vóór eind 2003, gebaseerd op wederzijdse erkenning, administratieve samenwerking, harmonisatie (indien nodig) en stimulerende gedragscodes in de dienstverlenende industrie.

Dat zal mevrouw Morgenbesser als muziek in de oren klinken. Zij is afgestudeerd in Frankrijk en wilde in Italië aan de slag als stagiaire. Zij was van mening dat de diplomarichtlijn toegepast diende te worden. Op basis daarvan hadden de Italiaanse autoriteiten haar Franse diploma moeten erkennen en accepteren als stagiaire in Italië. Anders dan voor Michael Schumacher werd het haar niet makkelijk gemaakt. De zaak is aanhangig bij het Hof van Justitie (C-313/01).

De advocaat-generaal heeft overwogen dat de diplomarichtlijn en de vestigingsrichtlijn niet van toepassing zijn op stagiaires. Gelijktijdig is overwogen dat artikel 43 van het Europees Verdrag wel toegepast dient te worden. De bevoegde autoriteiten moeten alles in overweging nemen: titels en ervaring, om vervolgens een deugdelijke vergelijking te maken met de kennis en kwalificaties die worden verlangd door het gastland. De beslissing van het hof wordt binnen enkele maanden verwacht.

Zoals bekend is de vestigingsrichtlijn geïmplementeerd in de Advocatenwet. Vrij verkeer van personen en diensten, gericht op de advocatuur, wordt daarmee gemakkelijker. Een advocaat uit Frankrijk kan zich in Nederland vestigen en onder zijn oorspronkelijke beroepstitel permanent de advocatuur uitoefenen. Als deze advocaat voldoende

ervaring heeft opgedaan kan hij zich, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan, laten inschrijven als Nederlands advocaat.

Naast de vestigingsrichtlijn bestaat de dienstenrichtlijn (77/249/EEG). Deze richtlijn is vooral van nut voor advocaten die af en toe in een andere lidstaat onder de oorspronkelijke beroepstitel het vak willen uitoefenen en dan weer flux terugkeren. Tot slot zij nogmaals genoemd de al aangehaalde diplomarichtlijn (89/48/EEG), waarop mevrouw Morgenbesser voorlopig vergeefs een beroep heeft gedaan. Op basis van deze richtlijn kan de buitenlandse advocaat zich als Nederlandse advocaat inschrijven nadat hij zijn eigen diploma heeft laten erkennen. Onlangs is een voorstel gelanceerd voor een nieuwe richtlijn van het Europese Parlement en de Raad betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (2002/0061 COD), ter vervanging van de diplomarichtlijn.

Een aanvullende maatregel dient evenredig te zijn en met name rekening te houden met de beroepservaring van de aanvrager. Italië mag Schumacher niet een proeve van rijvaardigheid laten afleggen en dient bij mevrouw Morgenbesser wellicht rekening te moeten gaan houden met haar ervaring in Frankrijk.

Vroeger ondernamen studenten een reis van een jaar, een *grand tour* in een ander land, om zich leergierig te laven aan volk en cultuur. Europa ontwikkelt zich als een Grand Prixcircuit met pitstops die je – na behaald voordeel – zo snel mogelijk weer moet verlaten. De juiste versnelling moet als altijd worden gevonden.

Overigens, een Ferrari in de tweede versnelling rijdt nog steeds behoorlijk hard.

COLOFON

83e jaargang – 19 september 2003 – nr. 17
Verschijnt elke twee weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. drs. G.C. van Daal
mr. W.K. van Duren
mr. Y. van Gemerden
mr. W. Heemskerk
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. A.A.M. van der Meer
mr. O.H. Minjon
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Eindredactie

Linus Hesselink (RBI), Carin Pijpers (RBI) en
Lucien Wopereis (Orde)

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Uitgever

drs. J.W. van der Weele

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Beeld

Vormgeving: VILLA Y, Andre Kljisen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguïn: W.C. van Manen

Lay-out/vormgeving

Unit-1, Dimitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentierieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 1,89 per mm bij een
kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 18: 19 september 2003
afl. 19: 3 oktober 2003

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 140 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.
Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem.
Tel. 0314-358358, fax 0314-349048,
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Uitgeverij
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

VIValt-project minstens halfjaar vertraagd

De beoogde invoeringsdatum voor het 'Alternatief voor de verklaring omtrent inkomen en vermogen', 1 januari 2004, wordt niet gehaald. Het project VIValt, dat onder meer moet leiden tot een vermindering van de administratieve last van rechtsbijstandsverleners, zal op zijn vroegst een halfjaar later van start gaan.

Dat blijkt uit een voortgangsrapportage van het projectbureau VIValt, dat is ondergebracht bij de Raad voor de Rechtsbijstand Arnhem. Voorwaarde voor invoering van het project is een wijziging in de Wet op de rechtsbijstand. Die wet is in concept gereed. Het wachten is nu op algemeen overleg met de minister van Justitie over de toekomstige inrichting van het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand. 'Pas na afronding van dit overleg kan de Wet op de rechtsbijstand de parlementaire weg gaan bewandelen (Ministerraad, Raad van State en Tweede en Eerste Kamer). Gevolg is dat de aanvankelijke invoeringsdatum van 1 januari 2004 niet meer haalbaar is,' aldus het projectbureau.

Bedoeling van de operatie is dat de inkomens- en vermogenstoets, die wordt uitgevoerd bij de beoordeling van verzoeken om gefinancierde rechtsbijstand, door de Raad voor de Rechtsbijstand in de toekomst wordt gekoppeld aan gegevens van de Belastingdienst. De verklaring omtrent inkomen en vermogen vervalt daarmee. Om een en ander mogelijk te maken kunnen de raden de financiële gegevens van de aanvrager en

Het vervallen van de verklaring omtrent inkomen en vermogen levert een aanzienlijke administratieve lastenverlichting op voor advocaten. Die zijn nu bij de toevoegingsaanvraag verantwoordelijk voor het indienen van de verklaring omtrent inkomen en vermogen plus de onderliggende bewijsstukken, zoals loonstrookjes. 'Het blijkt dat in 40% van de gevallen iets mis is met de toevoegingsaanvraag, hetgeen dan weer leidt tot meer correspondentie met de advocaat. Straks hoeft de advocaat alleen het soft-nummer van de cliënt aan de raden te verstrekken. Daarmee is voor de advocaat de boel afgehandeld,' aldus projectleider Toine Segers.

In 40% van de gevallen is iets mis met de toevoegingsaanvraag

diens eventuele partner zelf elektronisch opvragen bij de Belastingdienst. Hiertoe wordt gebruikgemaakt van het soft-nummer dat vooraf door de raad is geverifieerd bij de Gemeentelijke Basisadministratie. Ook de controle van de persoonsgegevens – die nu wordt uitgevoerd door de gemeente – wordt door de raden overgenomen.

VERZON EN WON

En de boekenbon is voor:
Verwijtend kijkt verdachte in de richting van de officier van justitie: waar blijft die fax van Vos?
(René Willemsen, Ruig & Partners Advocaten)

De foto in de fotobijschriftenrubriek riep deze keer veel afwijzende reacties op. 'Ongehoord!' schreef bijvoorbeeld A.J.C.M. van der Drift. 'Als opwarmertje voor de Ordevergadering mogen advocaten in hun lijfblad weerloze cliënten vernederen door grappige fotobijschriften.' Ook vaste deelnemer en eerdere winnaar J. Italianer zag deze keer af van inzending: 'Het gaat om iemand die beschuldigd wordt van zedendelicten, die nog niet veroordeeld is en die, gedwongen door de publiciteit waarin hij veelvuldig

met naam en toenaam is genoemd, de vlucht naar voren heeft moeten kiezen door zelf actief de media te benaderen. Ik pas ervoor daarbij een geestig onderschrift te verzinnen. Gaarne iets kieskeuriger de volgende keer.' Nu hoeft een verzonden fotobijschrift natuurlijk niet per definitie negatief of vernederend te zijn voor de geportretteerde. 'De scherpste, grappigste, treffendste of ontroerendste inzending wordt beloond met eeuwige roem – publicatie in het volgende Advocatenblad – en met een niet onaardige boekenbon,' aldus de vaste tekst bij de rubriek. Ook voor de winnaar van deze editie geldt dat hij zich heeft onthouden van negatieve kwalificaties aan het adres van geportretteerde.

column

MATTHIJS KAAKS

Trustkantoren onder toezicht DNB

Naar verwachting zal op 1 januari 2004 de Wet toezicht trustkantoren (Wtt) in werking treden. Het zal dan niet langer toegestaan zijn trustdiensten te verlenen zonder dat daarvoor een vergunning van De Nederlandse Bank (de Bank) is verkregen. Onder trustdiensten wordt verstaan het beroeps- of bedrijfsmatig verlenen van bestuursdiensten buiten de eigen groep, of het verlenen van domicilie in combinatie met het geven van (belasting)advies of in combinatie met het opstellen of controleren van de jaarrekening of het voeren van de administratie. Ook het verkopen van rechtspersonen of het optreden als trustee zijn diensten die onder de werking van de Wtt vallen. De Wtt richt zich niet zozeer op de financiële soliditeit, als wel op de integriteit van trustkantoren. Dit houdt in dat de deskundigheid en betrouwbaarheid van bestuurders, commissarissen en (mede)beleidsbepalers (en houders van een gekwalificeerde deelneming) in trustkantoren worden getoetst. Om een vergunning van de Bank te krijgen moet men bovendien voldoen aan bepaalde eisen ten aanzien van de bedrijfsvoering. Daarbij gaat het onder meer

om voorschriften met betrekking tot de administratieve organisatie van trustkantoren, waarbij trustkantoren (onder meer) worden verplicht de identiteit van uiteindelijk belanghebbenden van door hen beheerde entiteiten te achterhalen, kennis te nemen van de geldstromen binnen deze entiteiten en inzicht te krijgen in de (internationale) structuur waarvan de door hen beheerde entiteiten deel uitmaken. Dit sluit ook aan bij de huidige gedragsregels die voor veel trustkantoren gelden. Trustkantoren die een vergunning hebben gekregen blijven daarna onder toezicht staan van de Bank.

Advocaten die deze diensten verlenen, kunnen dat nu al melden bij De Nederlandse Bank. Zij worden dan op de hoogte gehouden over ontwikkelingen op het gebied van trusttoezicht. Aanmelding kan telefonisch bij mevrouw mr. J.M. de Rooij: 020-524 2948 (maandag, dinsdag, donderdag) en bij mevrouw drs. A. De Vries RA: 020-524 3741 (maandag, dinsdag, woensdag, donderdag). Het wetsontwerp Wet toezicht trustkantoren kan worden ingezien op de website van het Ministerie van Financiën: www.minfin.nl/wtt. Op de website van de Bank vindt u meer informatie over het aanstaande trusttoezicht.

(advertentie)

Gratis
bewaarband
aanvragen?

Reed Business Information b.v.
Tel. 0944 358358, fax 0944 349008,
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business Information

Netwerken

In Den Haag blijkt er een advocaat-generaal te zitten die zijn officieren vrijbrieven laat schrijven. Miljonair Eddy de Kroes liep al jaren met zo'n brief in zijn binnenzak rond.

Hij is vast niet de enige.

Vermoedelijk ben ik slechts één handdruk van deze A-G verwijderd. Toch ken ik hem niet.

En dat is een gemis. Voor een cliënt die tot een onvoorwaardelijke celstraf is veroordeeld wil je maar wat graag zo'n magistratelijke aflat regelen. Hoeveel advocaten hebben hem in hun adressenboekje staan? En waarom ik niet?

Ik heb Kluwer daarom voorgesteld een cursus Netwerken voor Advocaten op te zetten.

En dan bedoel ik niet een flauwe workshop Rotarypraat. Nee, een cursus waarbij elke deelnemende advocaat zijn toptienlijstje van belangrijkste relaties inbrengt. Officieren van justitie en A-G's met wie zaken valt te doen. Handelsinformatiebureaus die alle registers kunnen opentrekken. Accountants die niet te veel - of liever helemaal geen - vragen stellen. En niet te vergeten notarissen die aktes passeren, simpelweg omdat je dat vraagt. Kortom, NAW-gegevens waar je in de praktijk mee uit de voeten kunt.

Het spreekt vanzelf dat het uitwisselen van amicale rechter-plaatsvervangers ("Ik heb nog geen rechter-plaatsvervanger in Assen." "Oh, die heb ik wel voor je. Heb jij voor mij dan een mannetje in Breda?") ook nuttig is.

Interconnectie heet dat. Ik kan dan bijvoorbeeld eerdergenoemde A-G in Den Haag bellen met de mededeling dat ik zijn naam van confrère Hobbema heb gekregen. Na wat kletspraat over het wel en wee van Hobbema kom ik terzake. *Kunt u ook wat voor mij betekenen.*

Zonder goede contacten gaat de rechtsstaat met je aan de wandel, in plaats van andersom.

Kennis betekent macht, heeft de Spaanse Jezuïet Baltasar Gracian eeuwen geleden al betoogd. Zijn cynische *Handorakel en de kunst van de voorzichtigheid* wordt een van de cursusboeken.

Ik ben vooral benieuwd naar de leuke casus. Wie waren destijds achter de schermen betrokken bij de schikkingen met Vos Chemie, HBG en NS-dochter Strukton. Wie kende wie? Hoe maak je samen een stevige doofpot? Hoe zorg je er voor dat op aandeelhoudersvergaderingen geen lastige vragen worden gesteld?

Het zal niemand verbazen als één van de cursusleiders netwerkgoeroe Peter Wakkie wordt, die toch wat tijd over heeft nu hij de actieve praktijk heeft verlaten. Dat maakt dat ik hem alvast in mijn relatiebestand heb opgenomen.

Ik kende nog helemaal geen *chief corporate governance counsel*. Bovendien ben ik zo weer één handdruk verwijderd van de man van tien miljoen, Anders Moberg. Je weet nooit waar dat goed voor is.

Daar komt bij dat ik Wakkie al een gunst wilde vragen. Ontslagen werknemers bij Albert Heijn krijgen slechts € 500,- vergoeding voor advocatenkosten. Dat is een nogal mager kruidenierstarief waarvoor je vandaag de dag geen brief de deur uit krijgt.

Als de grootaandeelhouders van Ahold er in slagen om Moberg enkele miljoenen af te romen, is er gelijk een potje beschikbaar om dat eens flink te suppleren.

Ik ga er een amicebriefje aan wagen. Wakkie wil best wat voor zijn voormalige confrères doen.

‘Contractsvrijheid in arbeidsrecht staat onder druk’

Het zogenoemde eenzijdigwijzigingsbeding, dat werkgevers na een fusie het recht geeft in te grijpen in de arbeidsvoorwaarden van werknemers, moet uit de wet worden gehaald. Dat stelt advocaat Steven Jellinghaus in zijn proefschrift.

Opleidingsfaciliteiten, reiskostenvergoedingen, salarisschalen, werktijden, kinderopvangregelingen, pc-privé-projecten, witte-fietsenplannen. Arbeidsvoorwaarden zijn divers van aard, maar worden nog complexer als werknemers onder twee arbeidsvoorwaardenregimes vallen. Dat komt steeds vaker voor: wie na een fusie of overname een nieuwe werkgever krijgt, behoudt in beginsel zijn ‘oude’ arbeidsvoorwaarden. Dat kan voordelen hebben voor de werknemer – die zich nog steeds kan beroepen op het bestaande arbeidsvoorwaardenpakket – maar is voor de werkgever bijna altijd lastig. Het leidt tot een problematische uitvoering van het pakket en tot ongelijkheid op de werkvloer. Twee werknemers die hetzelfde werk doen maar anders worden beloofd of behandeld, is niet bevorderlijk voor de werksfeer. De werkgever heeft er dan ook alle belang bij dat de arbeidsvoorwaarden worden geharmoniseerd.

De juridische haken en ogen die daaraan kleven, beschrijft mr. drs. Steven Jellinghaus in zijn proefschrift *Harmonisatie van arbeidsvoorwaarden*, waarop hij 17 september aan de Universiteit van Tilburg promoveerde. Jellinghaus (34) doceert arbeidsrecht aan dezelfde universiteit en is als advocaat verbonden aan het Tilburgse kantoor De Voort Hermes De Bont. Hij bestudeerde niet alleen de jurisprudentie en de rol van de ondernemingsraden en de vakbonden, maar deed ook veldonderzoek bij zestig bedrijven. Harmonisatieproblemen hebben bijna altijd betrekking op salarissen en pensioenen, concludeert hij.

Jellinghaus: ‘Vaak zijn werknemers zich er niet van bewust dat ze na de fusie een dubbel pakket arbeidsvoorwaarden hebben. Onderhandelingen moeten uitwijzen hoe het nieuwe pakket eruit komt te zien.’ Dat dit doorgaans zonder al te grote problemen verloopt, blijkt wel uit het feit dat er nauwelijks wordt geprocedeerd. ‘Een rol daarbij speelt ook dat werknemers wat bang zijn om te procederen. Je stapt niet zo snel naar de rechter omdat je vindt dat de regeling van de kinderopvang niet goed wordt uitgevoerd.’ De onderzoeker heeft gemerkt dat werknemers, door hun minder sterke onderhandelingspositie, ook wel eens onder druk worden gezet.

Advocaat Steven Jellinghaus

GOED WERKNEMERSCHAP

Niet over alles hoeft te worden onderhandeld. Zo kan de werkgever de werknemer eenzijdig het zogenoemde instructierecht opleggen: zaken die binnen de bedrijfsregels vallen, zoals aanvangstijden, maar ook de onkostenvergoeding. Het eenzijdig wijzigen van de arbeidsvoorwaarden die een werknemer uit zijn vorige bedrijf heeft overgehouden, behoort echter óók tot de praktijk. En dat leidt tot problemen. ‘Ook al kent de wet kent geen algemene (eenzijdige) wijzigingsbevoegdheid, de werkgever kan zo’n bevoegdheid wel creëren door het eenzijdigwijzigingsbeding in het arbeidscontract op te nemen. Beide partijen spreken dan samen af dat de werkgever de arbeidsvoorwaarden eenzijdig kan aanpassen. De werkgever mag van die mogelijkheid alleen gebruikmaken bij een zwaarwichtig belang én als de redelijkheid en billijkheid in acht worden genomen.’

Is Jellinghaus met deze constructie (artikel 7:613 BW) al niet ingenomen, de mogelijkheid die de rechtspraak heeft geschapen om eenzijdig de arbeidsvoorwaarden te wijzigen gaan volgens hem helemaal te ver. In het arrest Taxi-Hofman (1998) stelt de Hoge Raad dat “van een goed werknemer in principe kan worden verwacht dat hij een redelijk voorstel tot wijziging van de inhoud van een arbeidsovereenkomst in het algemeen positief behoort te benaderen, tenzij acceptatie redelijkerwijs niet van hem kan worden gevergd”. De Hoge Raad legt het begrip “goed werknemerschap” wel erg ruim uit. Voor de werknemer is er nauwelijks nog ruimte om zo’n voorstel af te wijzen. Zo kan de werkgever – ook al is er geen contractueel eenzijdigwijzigingsbeding – toch aanpassing van de

arbeidsvoorwaarden afdwingen, waarbij zelfs de zwaarwegende redenen, redelijkheid en billijkheid niet eens in acht hoeven te worden genomen. De wettelijke mogelijkheid om eenzijdig in te grijpen in de arbeidsvoorwaarden wordt tenminste daarvoor nog begrensd. Maar de mogelijkheid die de Hoge Raad biedt, kent al helemaal geen beperkingen meer. Dat kan eigenlijk niet.’

VOGELVRIJ

Met het arrest Midnet-Taxi (2000) gaat de Hoge Raad nóg een stap verder. Jellinghaus: ‘Hierin werd bepaald dat werknemers zelfs moeten instemmen met een *achteruitgang* in het inkomen. Kantonrechters zijn die lijn gaan volgen. Dat gaat echt te ver. Nederland is, Europees gezien, erg star in het ontslagrecht, maar de mogelijkheid die werkgevers krijgen aanpassingen in de arbeidsvoorwaarden op te leggen, is ook weer uniek.’

De onderzoeker zou dan ook graag zien dat het eenzijdigwijzigingsbeding uit de wet wordt gehaald. ‘Want nu werknemers verplicht worden bepaalde afspraken te accepteren, staat de contractsvrijheid van werknemers onder druk. Ze zijn in feite vogelvrij.’

Het kapitaal heeft nog steeds de macht? Jellinghaus is niet voor niets gepromoveerd aan een universiteit die eind jaren zestig bekend stond als de Karl Marx Universiteit. (*Michel Knapen*)

S.F.H. Jellinghaus, *Harmonisatie van arbeidsvoorwaarden, in het bijzonder na een fusie of overname* (399 pag.). Uitgeverij Kluwer, ISBN 90 130 0657 4.

BUITENLAND

Duitse franchiseketen in wording mikt op onderkant markt

Twee advocaten uit het Duitse Sulzbach (bij Frankfurt am Main) willen met een keten van rechtswinkels in de Bondsrepubliek de onderkant van de rechtsmarkt naar zich toe trekken.

Een eerste consult zal niet meer dan 49 euro bedragen (aanzienlijk minder dan de gemiddeld 180 euro die Duitse advocaten op dit moment in rekening brengen) en ook bij een eventuele opdracht zullen de uurlonen beperkt blijven, binnen de mogelijkheden die de wettelijke vergoedingsregeling BRAGO daartoe biedt, zo is de belofte. Daarmee zal naar verwachting de drempel verlaagd worden voor de minder verdienenden in de Bondsrepubliek, die zijn aangewezen op een in gewikkeld systeem van rechtshulp waarbij nogal wat offers gevraagd worden door de staat.

Om de toegang aantrekkelijk te maken zullen de winkels gevestigd worden in de drukste winkelstraten in 323 steden in Duitsland, door middel van het franchisemodel. Jonge advocaten kunnen tegen betaling van een eenmalig bedrag (dat voorlopig is vastgesteld op 10.000 euro), het inleveren van tien procent van de jaarlijkse omzet plus een fikse bijdrage in de reclamekosten, een winkel onder de naam *Janolaw* beginnen. 'De kosten lijken erg hoog, maar vallen reuze mee in het licht van de grote omzetten die de meeste winkels vrijwel meteen zullen boeken,' zegt Michael Zahrt, een van de initiatiefnemers. 'Een aantal advocaten zal een flink inkomen kunnen verkrijgen, te vergelijken met dat van een partner in een grote *kanzlei*.'

Want dat de klandizie zal toestromen staat voor hem buiten kijf. Het ingewikkelde Duitse recht en de strikte handhaving ervan geven aanleiding tot vele conflicten, maar de meeste laag verdienende Duitsers stappen pas naar een advocaat wanneer deze absoluut onontkoombaar is. De enorme vraag naar adviezen en inlichtingen op een juridische website waarmee Zahrt en zijn Koreaanse compagnon Ha-Sung Chung een aantal jaren geleden begonnen (www.janolaw.de) en de bereidheid lage tarieven te accepteren voor bijvoorbeeld consulten per e-mail of per telefoon, leerde de initiatiefnemers dat er nog een groot gebied voor juridische bijstand te ontginnen was. De hoge werkloosheid onder jonge advocaten in Duitsland deed

janolaw™ Status: Gast

Kurz, prägnant und mit pointierter Meinung - jetzt abonnieren!

10. September 2003 **Die juristische Direktberatung**

Hier: Alle Verträge ab € 3,90 **Hier: Alle Muster ab € 2,90**

Beratung Umzug? Wer die Schönheits-reparaturen vornehmen muss, erfahren Sie hier .	Verträge Ewige Treue Vielleicht unroman-tisch, aber hier je-denfalls wasser-dicht: Ehevertrag.	Werbung Ihr Profit Entscheider erreichen Sie mit Werbung auf janolaw.de . Alle Infos dazu hier .	Verträge GmbH Geschäftsführer-Vertrag individuell gene-rieren: deutsch, eng-lisch, französisch .	Neu+Günstig Praktisch! Abrechnung über die Telefonrechnung: Ab jetzt möglich. Infos hier ...
Alle Rechtsgebiete Reise + Verkehr Familie + Erben Arbeit + Wirtschaft Immobilien + Miete Business Law	Mitglieder Aber nur für VIPs: Null Cent für alle Verträge	Partnerangebot Säumige Schuldner? Lassen Sie den Anwalt ran	Wegweisend: Janolaw hilft Anwälten und Mandanten - mehr ...	
janolaw Produkte jano consult - Rechtsberatung jano contract - Vertragscenter	Ab sofort bedeutet Plus -Mitgliedschaft auch: Alle Verträge unbegrenzt frei. Mehr Infos für künftige Abonnenten hier . ▶ Bonus: E-Mail-Rat für € 69,90 ◀	Günstig, professionell, seriös: Mit dem neuen Mahncenter von Janolaw setzen Sie Ihre Ansprüche durch. Mehr . Alles Rechtliche für Ihr Business : national hier , international hier .	Zuwachs: Janolaw expandiert mit neuer Site für Entscheider - mehr ...	
Mahncenter 0190 - Anwälte am Telefon jano box - Rat per E-Mail	0190 Erste Hilfe Janolaws Partner-Anwälte beraten am Telefon. Infos erhalten Sie hier .	Reiserecht Nix als Ärger im Urlaub? Bagger im Pool Wenn die besten Wochen des Jahres voll daneben gegangen sind: Ihre Rechte hier . ▶ Musterschreiben , z.B. Minderung und Schadensersatz ◀	Anwälte: Beratung im Abo günstiger - mehr ...	
Mustersammlung Individuelle Rechtsberatung	Beratung Punkte satt? Verkehrsun-der finden hier heraus, ob die Fahrerlaubnis entzogen wird.	Special Gute Noten Neue Profi-Services: Alles zum Thema Arbeitszeugnis finden Sie hier .	Beratung Kündigung? Im Dialog mit dem Computer klären, ob der Job wirksam ge-kündigt wurde. Start!	Testament Alles geregelt Formulieren, was Ihnen wichtig ist: Testament, Berliner Testament .
Das ist Janolaw Impressum Presse Partner Werbung	Starre Musterverträge berücksichtigen den Einzelfall nicht - Clevere erstellen ihre Verträge daher individuell und vermeiden späteren Ärger.		Prämie: Mitglieder-Neuer-bung lohnt sich - mehr ...	
»Klassenbesten« (Capital: 12/2000)	▶ Special: Mietvertrag ◀		▶ Sie kommen zu Recht.	

janolaw™

Zahrt en Ha-Sung Chung vermoeden dat er wel belangstelling zou bestaan voor het franchisemodel.

Dat zal echter nog moeten blijken. In oktober gaan de eerste winkels open in Düsseldorf en Frankfurt am Main, in drie jaar zouden de gewenste 323 winkels bereikt moeten zijn. Bij jonge advocaten bestaat zeker belangstelling, maar niet iedereen deelt de marktinschattingen van Zahrt en Ha-Sung Chung. 'Uiteraard heeft iedere huurder in Duitsland problemen met zijn huisbaas,' zegt advocaat Jens Stubing uit Hannover, 'en bij vrijwel iedereen rolt ook wel een keer in het leven een fikse boete in de bus voor een verkeersdelict, maar dat de portemonnees ineens open zullen gaan omdat het gemakkelijker praten is in een winkel geloof ik niet.'

Volgens de berekeningen van de Janolaw-initiatiefnemers zal de totale omzet van alle winkels in de keten ruim 33 miljoen euro bedragen. Een grotere kans om dat te halen maakt voornamelijk de *Legitas* franchiseonderneming in Hamburg, die vooral door het leveren van kwaliteit wil opvallen en daarmee ook de grotere zaken naar zich toe wil trekken. Tachtig tot negentig ondernemingen wil Legitas de komende twee jaar onder zich verzamelen. Of dat gaat lukken, weet initiatiefnemer Sebastian Vorberg nog niet. 'Eerst moeten we erin slagen een marktgericht franchisesysteem op poten te krijgen. En daarbij komt heel wat meer kijken dan we in eerste instantie dachten.'

(Zeger Luyendijk)

Vlaamse Balie maakt een eind aan *trial by press*

Bepaling 1.5: de advocaat dient er voor te waken dat zijn optreden geen afbreuk doet aan de regels van de confraterniteit. 1.6: De advocaat dient er voor te waken steeds correcte informatie te verschaffen en deze op een serene wijze toe te lichten. 3.6: de advocaat moet zich ervan onthouden het proces in de media te voeren en onthoudt zich van alle commentaren, vanaf het in beraad stellen van de zaak tot de uitspraak, behoudens indien, als gevolg van mededelingen in de media van het Openbaar Ministerie, de persrechter of derden, de wapengelijkheid bepaaldelijk een reactie noodzakelijk maakt.

Dit zijn enkele bepalingen uit het Reglement inzake Advocaat en Media dat de algemene vergadering van de Orde van Vlaamse Balies medio augustus goedkeurde, waarna het direct in werking trad. Een andere opmerkelijke regel verbiedt het de advocaat interviews toe te staan in toga of in een gerechtsgebouw. 'Dat hebben we opgenomen om te voorkomen dat advocaten met hun wangen nog rood van de emotie van de zaak direct een microfoon onder de neus geduwd krijgen. Met dit verbod scheppen we een afkoelingsperiode waarbinnen de advocaat weer met beide voeten op de grond kan geraken,' legt Marc Coppyn, bestuurder van de Vlaamse Orde met als portefeuille Informatie en Communicatie, uit.

Welke rampen zijn er in België geschied die zo'n opmerkelijk reglement nodig maken? Coppyn: 'Veel zaken worden thans via de media gevoerd, waarbij de advocaat en de magistratuur tegen elkaar opboksen. De pers werd meer en meer tot een wapen in de procedure. Ook de magistratuur weerde zich duchtig; advocaten werden dan verdacht gemaakt zodat ze hun dossiers moesten neerleggen. De zaken rond Dutroux en de veearts Van Noppen (in ons land bekend onder het trefwoord de 'hormonenmafia') dienden dan met name te worden genoemd. Zowel de advocatuur alsook de magistratuur vond dat hier paal en perk aan diende te worden gesteld. We moeten meer uit de media blijven. Ik zie wel dat er een spanningsveld ontstaat met de vrijheid van meningsuiting, maar het is ook in ieders belang dat procedures netjes en beschaafd verlopen.' Volgens Coppyn werkt de magistratuur aan een vergelijkbare code voor de aanklagers. Eind september zou deze in werking moeten treden.

(Micha Kat)

Advocaten voor advocaten

Steun de vrijlating van Muhamed Mugarby

De Libanese advocaat en mensenrechtenactivist dr. *Muhamed Mugarby* werd op 8 augustus jongstleden gevangengezet op verdenking van het 'zich voordoen als een advocaat' (zie *Advocatenblad* 16 van 5 september jongstleden). Sinds die datum is de afhandeling van Mugarby's zaak om verschillende, onbekende, redenen vertraagd. Op 26 augustus jongstleden zat hij nog in voorlopige hechtenis, nu in een gevangenis in Roumieh, een buitenwijk van de Libanese hoofdstad Beiroet. Rechters die Mugarby's zaak zouden beoordelen, zijn van de zaak afgehaald of eenvoudigweg niet bij de behandeling ervan verschenen. Mugarby wordt verdedigd door kantoorgenoten. Die werden onlangs bedreigd met disciplinaire maatregelen als ze de verdediging zouden voortzetten.

Verschiedene mensenrechtenorganisaties trekken zich het lot van Mugarby aan omdat ze vrezen dat hij enkel is gearresteerd ter verhinderd van zijn werk voor de mensenrechten. Mugarby heeft zich in de afgelopen jaren herhaaldelijk kritisch uitgelaten over de invloed van Syrië in Libanon, corruptie onder leidinggevenden (inclusief de Libanese rechterlijke macht en orde van advocaten), gebrek aan onafhankelijkheid voor rechtsprekende instanties en de verslechterende mensenrechtensituatie. Zijn gevangenneming op vage gronden doet vermoeden dat de Libanese autoriteiten, zowel het ministerie van Justitie als de advocatenorde, hem de mond willen snoeren. Mugarby heeft zich kandidaat gesteld voor de functie van voorzitter van de orde van advocaten in Beiroet. Hij heeft hiervoor veel steun ontvangen van leden van de balie in Beiroet.

U kunt de onmiddellijke vrijlating van Muhamed Mugarby ondersteunen door een brief te sturen aan de president van Libanon, *Emile Lahoud*. Zie voor adresgegevens en een voorbeeldbrief <http://capwiz.com/lchr/issues/alert/?alertid=3219611&type=CU>. Voor een brief van Mugarby zelf, geschreven vanuit de Roumieh gevangenis zie: <http://www.clhrf.com/humanrights.htm>.

Voor meer informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met de secretaris mr. Mirjam Siesling, p/a Janskerkhof 16, 3512 BM Utrecht, tel.: 030-253 71 21, fax: 030-253 70 28, M.Siesling@law.uu.nl.

Een dagje buitenland?

Ordevergadering in Zwolle

Hij is met een 'zittingsduur' van vijf jaar de langst zittende deken. Piet Peters, deken in het arrondissement Zwolle, gastheer van de Ordevergadering op 3 oktober aanstaande: 'De laatste jaarvergadering in Zwolle is meer dan twintig jaar geleden. We zijn dus aan de beurt. Het is bovendien mijn eer te na om mijn dekenaat af te sluiten zónder de jaarvergadering hier te hebben laten plaatsvinden.'

Een dagje naar het buitenland. Zo zullen veel Randstedelingen aankijken tegen de Ordevergadering in Zwolle, vermoedt Peters. Ter illustratie: 'Er was onlangs een stagiaire uit Amsterdam, die in Zwolle beëdigd moest worden. Aardige, capabele jongen. Belt hij vanuit de auto op een gegeven moment op met de mededeling dat hij te laat dreigt te komen. Ik vraag: "waar zit je dan?" "Ik zit nu vóór Arnhem," antwoordde hij. Ik zeg: "Weet je wat je doet? Je gaat terug naar Amsterdam en je gaat maar weer naar school." Vraag me niet hoe, maar hij heeft Zwolle bereikt. Op tijd.'

Peters heeft plezier in anekdotes die de Randstedelijke arrogantie aan de kaak stellen. En hij wijst er fijntjes op dat Zwolle wél het grootste arrondissement van Nederland is. Qua oppervlakte dan. En het enige arrondissement met twee rechtbanken, Zwolle en Lelystad. Zelf houdt hij kantoor in Deventer. Prachtige stad. Jammer dat de traditionele kroegentocht, na afloop van de huishoudelijke vergadering, in Zwolle

Piet Peters

moet plaatsvinden. Al mag hij dat natuurlijk eigenlijk niet zeggen.

Vroeger hoorde Deventer bij het arrondissement Zutphen. Een jaar of twaalf geleden veranderde dat, en werd de Hanzestad aan de IJssel ingedeeld bij Zwolle. Almere, de Noordoostpolder met Lelystad, tot aan de Duitse grens bij Hardenberg: allemaal arrondissement Zwolle. 'Ik snap best dat ze bij de Orde hebben gedacht: hoe komen we om dat Zwolle heen? Ik ben blijven zeuren, dus dat is ze niet gelukt,' grinnikt Peters.

GASTON VAN DEN BULLEKE

De deken heeft geen inhoudelijke bemoeienis gehad met de Ordevergadering. Dat is een zaak van de landelijke Orde. Zijn inbreng bestond uit het organiseren van locaties, het samenstellen van een programma voor een bijeenkomst van dekens (op 1 oktober) en regelen van een provinciaal cabaret ('causerie van de Belgische strafpleiter Gaston van den Bulleke') tijdens het diner voorafgaand aan de

huishoudelijke vergadering.

Peters onderstreept het belang van de Ordevergadering en de Orde in het algemeen. 'Op het moment van de beëdiging zijn de meeste stagiaires apetrots. Ze mogen de toga aan, er is een speciale zitting onder leiding van een rechter, familie en vrienden erbij. In de Jonge Balie zijn velen ook nog actief, maar daarna ebt de belangstelling weg. Dan gaat het alleen nog om geld. Dat is jammer. We maken deel uit van een groep met een gemeenschappelijke noemer, en we zullen elkaars handen goed moeten vasthouden. De Ordevergadering levert daar een bijdrage aan en ik roep dan ook iedereen op om te komen.'

Ook de Orde in zijn algemeenheid zou wel eens wat meer begrip mogen oogsten. 'Veel advocaten zijn zich volstrekt niet bewust van het werk dat velen bij de Orde belangeloos doen. Ik krijg wekelijks tal van verzoeken om te bemiddelen of vragen over zaken als confraternele correspondentie. Of denk aan het hele klachtengedoe. Ik wil wel eens zien wat er gebeurt als we hier eens een weekje de deuren sluiten.' (LW)

Antwoordkaart diner 2 oktober | Ordevergadering 3 oktober 2003 Zwolle

Ja, ik zal het diner bijwonen op 2 oktober 2003 in Grand Hotel Wientjes in Zwolle

Ja, ik zal de Ordevergadering bijwonen op 3 oktober 2003 in de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle

Naam en initialen _____

nr/v _____

Opgevens voor facturering (de kosten voor deelname aan het diner bedragen € 45 inclusief drankjes, de kosten voor deelname aan de Ordevergadering inclusief lunch en borrel bedragen € 60)

Kantoor _____

Adres _____

Postcode en woonplaats _____

E-mail _____

Handtekening _____

S.v.p. faxen vóór 23 september vijf voor twaalf (!) naar nummer 070 335 35 31 t.a.v. Maarten Goossens

actualiteiten

ORDEMEDEDELINGEN

Opleidingspunten voor afstandsonderwijs

Medio 2003 is de Orde gestart met een pilot 'afstandsonderwijs'. Voor de pilot zijn twee cursussen geselecteerd: de elektronische telecursus Nieuw Erfrecht van Reed Business Information (inclusief examen 5 opleidingspunten) en de schriftelijke leergang 'Procedures in het Bestuursrecht' van Euroforum Uitgeverij (inclusief examen 16 opleidingspunten). Met de term afstandsonderwijs wordt bedoeld dat de cursist niet naar een bepaalde locatie hoeft te reizen om de cursus te volgen. Het onderwijs wordt afgesloten met een examen. Tot op heden werden slechts punten toegekend aan het *bijwonen* van onderwijs, hetgeen ook voortvloeit

uit artikel 1 sub f onder 1 Verordening Permanente Opleiding 2000. De pilot kan ertoe bijdragen dat er in het kader van de Permanente Opleiding in de toekomst ook puntwaardig afstandsonderwijs aangeboden zal worden.

De Orde zal de pilot tussentijds (januari 2004) en aan het einde (juni 2004) evalueren. Daarna wordt besloten of de puntentoekenning voor dit onderwijs in deze vorm gehandhaafd kan blijven. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de in de pilot toegekende punten voor het afstandsonderwijs voor (andere) toekomstige vergelijkbare cursussen.

Belangstellenden kunnen voor meer informatie contact opnemen met:

Reed Business Information: mr. E.M. Petterson, adviseur, tel.nr. 070-441 51 95 of e-mail edwin.petterson@reedbusiness.nl (zie ook www.elsevierjuridisch.nl/erfrecht);

Euroforum Uitgeverij: mr. S.C. Keij, uitgever, tel.nr. 070-315 97 60 of e-mail s.keij@euroforum.nl (zie ook www.euroforum.nl/procedures.htm);

De Orde: mr. F. van der Grinten, opleidingsmanager, tel.nr. 070-335 35 60 of e-mail f.vandergrinten@advocatenorde.nl

Toetsen Beroepsopleiding 31 oktober 2003

Voorjaarscyclus 2003 (+ inhalers):

10.30 - 12.30 uur	Bestuursprocesrecht
13.30 - 14.30 uur	Jaarrekening lezen
15.00 - 16.00 uur	Belastingrecht
16.30 - 17.30 uur	Gedragrecht

Alle toetsen worden afgenomen op basis van de meest recente wetteksten.

Inschrijving: Stagiaires die in maart 2003 met de Beroepsopleiding zijn begonnen hoeven zich **niet** op te geven. Inhalers/herkansers (stagiaires die vóór maart 2003 met de Beroepsopleiding zijn begonnen) dienen zich **zo snel mogelijk (uiterlijk twee weken voor de toetsdatum)** voor deze toetsen **schriftelijk aan te melden**. U ontvangt dan een schriftelijke bevestiging van inschrijving. Eventueel nieuw cursus-/toetsmateriaal wordt bij deze bevestiging meegezonden.

Wilt u bij inschrijving duidelijk het volgende vermelden:

- naam, voorletter(s) en geslacht;
- het adres waar de bevestiging naar toe gezonden moet worden;
- uw cursuscode.

Examengeld: Ná de toetsdag ontvangt u een acceptgiro waarmee u het examengeld ad € 30,- per toets (behoudens prijswijzigingen) kunt overmaken.

NB: GEWIJZIGDE TOETSLOCATIE!!!

De toetsen vinden éénmalig plaats in de Heidehal, Blokhoeve 2 te Nieuwegein (tel. 030 - 605 90 59).

Voor informatie kunt u bellen met de Nederlandse Orde van Advocaten, afdeling Opleiding, telefoon: 070 - 335 35 55 tussen 09.00 - 12.00 uur.

(Secretariaat Examencommissie)

Eerste lichter aan de slag met portfolio

Stagiaires die begin september zijn begonnen met de Beroepsopleiding, hebben allemaal het portfolio 'Bouwen aan bewijzen' uitgereikt gekregen. Het portfolio dient een tweeledig doel: het is een ontwikkelingsinstrument voor de stagiaire, alsmede een begeleidingsinstrument voor de patroon.

De stagiaire kan in het portfolio, dat door de Orde in samenwerking met Reed Business is ontwikkeld, alle stagegegevens en -papieren samenvoegen. In het portfolio wordt de professionele ontwikkeling (onder meer analytisch vermogen, cliëntgerichtheid en stressgevoeligheid) van de stagiaire

systematisch in kaart gebracht aan de hand van evaluatieformulieren, voortgangsgesprekken, een 'model' curriculum vitae en een overzicht van de behaalde studiepunten.

Voor de patroon geldt het portfolio als een soort draaiboek. Hij kan de stagiaire beoordelen op voor de advocatuur benodigde eigenschappen en bekwaamheden, zonder dat hij bang hoeft te zijn dat hij wezenlijke elementen voor die beoordeling vergeet. Het portfolio is bedoeld voor de gehele stageperiode van drie jaar.

Portefeuillehouder opleiding E. van Liere hoopt dat alle stagiaires en patroons het opleidingsinstrument zullen gaan gebruiken: 'Het portfolio is praktisch en nuttig voor zowel de stagiaire als de

patroon. Stagiaires kunnen op geordende wijze hun professionele ontwikkeling in kaart brengen en - daar waar nodig - met bewijzen aantonen. Patroons kunnen aan de hand van het portfolio de begeleiding van de stagiaire beter structureren. Daarmee wordt niet alleen geïnvesteerd in de opleiding, maar ook in de kwaliteit van de begeleiding.'

*Nadere tekst en uitleg over het portfolio is te vinden op Balie-Net (www.advocatenorde.nl/Opleiding/Beroepsopleiding). Daar is ook de platte tekst te downloaden. Vragen over het portfolio kunnen worden gesteld bij de helpdesk (070 - 335 35 55) of via portfolio@advocatenorde.nl. Zie verder het artikel 'Coachen van stagiaires', pagina 758 van dit nummer en het *Advocatenkantoorblad*, het eenmalige themanummer HRM van uitgever Reedbusiness (pagina 10 e.v.).*

Basisbibliotheek geactualiseerd

De Basisbibliotheek, de juridische literatuurlijst samengesteld door de Nederlandse Orde van Advocaten, is geactualiseerd en in een nieuw jasje gestoken. De lijst geeft de advocaat per rechtsgebied houvast bij de aanwezigheid van de noodzakelijke literatuur

voor zijn of haar praktijk. De Juridische Boekhandel Jongbloed heeft zijn medewerking verleend. Ook heeft de Orde advies ingewonnen bij enkele gespecialiseerde advocaten. De lijst zal regelmatig worden bijgewerkt. Voor vragen en/of op-

merkingen kunt u contact opnemen met Miranda van Loenhout-van Houten, per telefoon: 070-335 35 69 of per e-mail: m.vanloenhout@advocatenorde.nl.

De Basisbibliotheek is te raadplegen op BalieNet (rubriek 'Praktijkondersteuning'). Indien u nog geen toegang hebt tot BalieNet, dan kunt u het benodigde certificaat aanvragen op de homepage van de Orde, www.advocatenorde.nl. Aan het certificaat zijn geen kosten verbonden.

AGENDA

Ontslagrecht

Het Eggens Instituut voor Juridisch Postacademisch Onderwijs van de Universiteit van Amsterdam organiseert op 14 en 15 november 2003 het Arbeidsrecht Congres. Tijdens dit tweedaagse congres wordt het Nederlandse ontslagrecht onder de loep genomen. Sprekers zijn: prof. mr. E. Verhulst, hoogleraar arbeidsrecht aan de Universiteit van Amsterdam; prof. mr. C.J. Loonstra, hoogleraar arbeidsrecht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam; mr. L.G. Verburg, advocaat bij Allen & Overy te Amsterdam; mr. C.G. Scholten, advocaat bij NautaDutilh te Rotterdam; prof. mr. G.J.J. Heerma van Voss, hoogleraar sociaal recht aan de Universiteit Leiden, lid van de commissie ADO; voorzitter mr.

J.J. de Laat, kantonrechter te Utrecht, lid van de commissie ADO. Locatie: Leeuwenhorst Hotel te Noordwijk. Kosten: € 790 inclusief lunches, diner, overnachting in het Leeuwenhorst Hotel, ontbijt en congresbundel. Aan het symposium zijn 8 studiepunten toegekend in het kader met de Permanente Opleiding van de Nederlandse Orde van Advocaten. Aanmelden en inlichtingen bij het Eggens Instituut voor Juridisch Postacademisch Onderwijs, Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Postbus 1030, 1000 BA Amsterdam, tel: 020-525 34 07, fax: 020-525 33 07, e-mail: pao@jur.uva.nl, internet: www.jur.uva.nl/eggens.

Vereniging van Vastgoed-juristen

De Vereniging van Vastgoed-juristen (VVJ) houdt op 30 oktober 2003 een studiemiddag met als thema *Projectontwikkeling en Publiek-Private Samenwerking (PPS)*. Sprekers tijdens deze bijeenkomst zijn mr. J.P.A.M. van Balen, advocaat bij Berlage Advocaten en docent voor de postdoctorale PPS-opleiding aan de Erasmus Universiteit; en mr. M.A. Moolhuizen, advocaat bij Van Doorne Amsterdam en eveneens docent voor diverse postdoctorale opleidingen. Na afloop van de bijeenkomst is er een

borrel. Locatie: Grand Hotel Karel V, Geertebolwerk 1, Utrecht. Kosten: € 100 voor leden, € 150 voor niet-leden, pas betalen na ontvangst van factuur. Aanmelden vóór 20 oktober a.s. per fax, e-mail of aanmeldingsformulier verkrijgbaar bij het VVJ-secretariaat mr. R.J. Lucassen, Postbus 85250, 3508 AG Utrecht, tel. 030-212 16 67, fax 030-212 11 61, e-mail: r.lucassen@cmsderks.nl. Bij te veel aanmeldingen hebben VVJ-leden voorrang.

Corporate Litigation

Vrijwaring van bestuurders en commissarissen, dat is het onderwerp van de bijeenkomst die de Vereniging Corporate Litigation houdt op 9 oktober 2003. Prof. mr. M. van Olffen, mr. J.J. Trap, mr. P.W.A. Goes en mr. A.S. Franssen van de Putte zullen tijdens vier lezingen het onderwerp van ver-

schillende kanten belichten. Aanvang: 15.00 uur. Locatie: Kantoor SchutterGrosheide, Amstelveenseweg 638, Amsterdam. Meer informatie mr. M. Holtzer, secretaris Vereniging Corporate Litigation, Postbus 75258, 1070 AG Amsterdam, e-mail corporatelitigation@yahoo.co.uk.

(advertentie)

[NO CURE NO PAY]

[CASUS] Tot ons wendde zich het IT gerelateerde bedrijf A. Voor nieuwe technische toepassingen is A een overeenkomst aangegaan met ontwikkelingsbedrijf X. Ofschoon A enkele tonnen aan tussentijdse declaraties heeft betaald, is X keer

op keer in gebreke gebleven ten aanzien van toegezegde opleveringen. A schort de betalingen op, waarop X alle werkzaamheden beëindigt. X vermoedt waarschijnlijk dat A onvoldoende middelen heeft voor een procedure om de reeds

betaalde gelden terug te krijgen...
X zit eraan.

Procesfinanciering
+ Sirius

maakt
het recht
toegankelijk

Essenlaan 4 - 3062 NM Rotterdam - Telefoon: 010 - 212 28 91 - Fax: 010 - 212 34 64 - info@sirus.nl - www.sirus.nl

actualiteiten

Symposium Samenwerking tussen Europese Strafrechtadvocaten

De Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten organiseert in samenwerking met de capaciteitsgroep Strafrecht en Criminologie van de Universiteit Maastricht op 10 oktober een symposium ter gelegenheid van de verschijning van het *Handboek Verdediging*. Dit handboek is totstandgekomen onder redactie van Ties Prakken en Taru Spronken en hieraan hebben zeventien andere auteurs meegewerkt, voornamelijk gespecialiseerde strafrechtadvocaten waarvan de meesten lid zijn van de NVSA. In het handboek zijn ook hoofdstukken opgenomen over het optreden in het buitenland en de positie van de Nederlandse raadsman in Frankrijk, België, het Verenigd Koninkrijk en de Nederlandse

Antillen. Aansluitend zal Taru Spronken haar oratie houden als bijzonder hoogleraar Verdediging in Strafzaken, welke leerstoel is ingesteld door de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. Programma: zie <http://www.nvsa.nl>. Datum en locatie: 10 oktober 2003, Tongersestraat 53, Maastricht. Prijs: de prijs voor deelname aan het symposium bedraagt voor leden van de NVSA € 100 en voor niet-leden € 125. Daarin zijn inbegrepen koffie thee, lunch en borrel na de oratie. Nader inlichtingen: METRO, M. Mullers, Postbus 616, 6200 MD Maastricht, tel.: +31-(0)43 388 32 07 // fax: + 31 - (0)43 325 90 91, e-mail: Marjo.Mullers@facburfdr.unimaas.nl

Handhaving van het omgevingsrecht

Het Centrum voor Milieurecht van de Universiteit van Amsterdam organiseert op 9 december 2003 de studiedag *Handhaving van het omgevingsrecht*. Sprekers zijn: prof. mr. J. Struiksma, VU Amsterdam, over het Handhaven van het omgevingsrecht; mr. A.B. Blomberg, Universiteit Utrecht, over Gedogen in het omgevingsrecht; prof. mr. N.S.J. Koeman, UvA en advocaat te Amsterdam, over Aansprakelijkheid bij niet-handhaven; mr. J. Somsen, UvA, over Europese handhaving van het milieurecht; mr. M.J.C. Visser, UvA en advocaat te Amsterdam, over Toezicht en opsporing in het licht van de internationale ontwikkelin-

gen; en R. Hallo, Stichting Natuur en Milieu, over Toegang tot de rechter in milieuzaken: internationale ontwikkelingen. Aanvang 10.00 uur. Locatie: Koninklijke Academie voor de Wetenschappen, Kloveniersburgwal 29, Amsterdam, Trippenhuys, Tinbergenzaal. Kosten: € 70, studenten € 35 (incl. koffie/thee, lunch, borrel en boek dat verschijnt n.a.v. de studiemiddag). Aanmelden bij het Centrum voor Milieurecht, Universiteit van Amsterdam, postbus 1030, 1000 BA Amsterdam, tel. 020-525 30 75, fax 020-525 47 42 of e-mail schiesswald@jur.uva.nl

DE ADVOCAAT

Ter introductie van alweer het achtste stripboek *De Rechter*, dat eind september verschijnt, tekent Jesse van Muylwijck een paar keer een strip voor het *Advocatenblad*.

DE ADVOCATUUR IS EEN COMMERCIEËLE ZAAK GEWORDEN.

Binnen de advocatuur is de concurrentie verder toegenomen. Advocatenkantoren zien zich dan ook genoodzaakt uit te wijken naar een meer commerciële aanpak. De Relationship Manager van de ING Bank kan u helpen met de financiële gevolgen van deze omschakeling. En brengt alle commerciële mogelijkheden die hieruit volgen voor u in kaart. De Relationship Manager kent

uw branche door en door en dat maakt hem tot een uitstekende gesprekspartner voor de grootzakelijke markt. Ook kan hij u in contact brengen met de juiste specialisten binnen ING Groep. Heeft u nog geen Relationship Manager, ga dan naar www.ingbank.nl om een afspraak te maken.

ING Bank. Branche kennis van binnenuit.

meer weten

ING BANK

onderdeel van ING

Quod (vooralsnog) non!

Het voeren van verweer in (civiel) kort geding

Tijdens een kortgedingzitting is het vaak alles of niets. Voor de advocaat van gedaagde is het dan ook zaak om tijdens de mondelinge behandeling deugdelijke verweren naar voren te brengen. Daarvoor bestaat in de meeste gevallen echter niet veel voorbereidingstijd.¹ Mogelijk kan dit artikel daarbij enige steun bieden.²

R.G. Hendrikse en P.A. Josephus Jitta
advocaten bij Landwell

Omdat een kortgedingprocedure meestal beperkt blijft tot één mondelinge behandeling kan het zinnig zijn (al is het alleen maar voor de beeldvorming vooraf) om, tijdig voorafgaand aan de zitting, een aantal producties met een korte schriftelijke toelichting met betrekking tot de relevantie daarvan aan de voorzieningenrechter toe te zenden (met een afschrift aan de wederpartij).

Bekende algemene verweren kunnen veelal ook in kort geding succesvol zijn:

- eiser heeft onvoldoende belang bij het gevorderde;
 - er is sprake van een wilsgebrek aan de zijde van gedaagde;
 - het gevorderde is reeds betaald³/kwijtgescholden/verrekend;
 - de vordering is verjaard;
 - het gevorderde mist een juridische en/of een feitelijke grondslag (bijvoorbeeld omdat de betreffende overeenkomst reeds is geëxpireerd/ontbonden/vernietigd/geen verplichtingen meer voor gedaagde bevat);
 - er bestaat geen recht op schadevergoeding, want er is geen sprake van een (toerekenbare) tekortkoming in de nakoming van de ten processe bedoelde verbintenis.
- Te allen tijde dient echter bedacht te worden dat de kortgedingrechter doorgaans beperkte onderzoeksmogelijkheden tot zijn beschikking heeft. Verweren dienen derhalve zo gemotiveerd en onderbouwd mogelijk te worden gevoerd. De onmogelijkheid een verweer te toetsen kan immers in de weg staan aan honorering van dat verweer.

ENKELE TYPISCHE EN ATYPISCHE (CIVIELE) KORTGEDINGVERWEREN

Er is sprake van relatieve onbevoegdheid. De relatieve competentie of betrekkelijke bevoegdheid van de rechter in kort geding is in de wet niet geregeld, zodat in dit opzicht de aard van het kort geding, mede gelet op de procedureregels in de hoofdzaak, bepalend is. Zo heeft zich in de jurisprudentie de regel ontwikkeld dat eiser gedaagde zowel kan oproepen voor de voorzieningenrechter van het arrondissement waar de voorziening moet worden getroffen als voor de voorzieningenrechter die volgens de gewone regels van relatieve bevoegdheid is aangewezen.⁴

In de praktijk is het voeren van een verweer tot 'relatieve incompetentie' niet altijd even zinnig. Immers, de kortgedingrechter zal gedaagde er vaak op wijzen dat bij handhaving van dit verweer de exercitie vermoedelijk alsnog in een ander arrondissement zal moeten worden overgedaan. Niet zelden wordt gedaagde er ter zitting van overtuigd om op die grond dit verweer uit praktische overwegingen in te slikken. Deze omstandigheid wordt dan in het vonnis aangegrepen om de bevoegdheid aan te nemen.⁵ Immers, in eerste aanleg zijn de regels van relatieve competentie niet van openbare orde (art. 110 Rv). Wendt een eiser zich tot een andere rechter dan die waaraan op grond van de wet relatieve bevoegdheid toekomt, en beroept gedaagde zich niet (tijdig) op de

onbevoegdheid, dan is de aangezochte rechter bevoegd.⁶

Eiser heeft geen spoedeisend belang bij zijn vordering. Het begrip spoedeisend belang wordt in kort geding in verschillende betekenissen gebruikt: als vereiste om toegang te krijgen tot de kortgedingrechter (bevoegd- of ontvankelijkheidsvereiste) en als vereiste voor toewijzing van de verlangde voorziening.⁷ Volgens vaste jurisprudentie maakt honorering van het verweer dat de zaak niet spoedeisend is de voorzieningenrechter niet onbevoegd, doch hij zal dan op die grond de gevraagde voorziening(en) weigeren.⁸

Het verweer dat eiser geen spoedeisend belang bij de ingestelde vordering heeft, wordt in de praktijk vaak aangevoerd. Het succes van dit verweer is in de meeste gevallen afhankelijk van de vraag of, mede bij een afweging van de belangen van partijen, van eiser kan worden gevergd de uitkomst van een eventueel te voeren bodemprocedure af te wachten (art. 254 lid 1 Rv). Voorts is de kans van slagen van dit verweer afhankelijk van de aard van de door eiser ingestelde vordering. Zo zal bijvoorbeeld bij een vordering tot nakoming van een overeenkomst tot aandelenoverdracht of tot het staken van inbreuk op intellectuele eigendomsrechten eerder worden aangenomen dat er sprake is van een spoedeisend belang dan bij een vordering tot betaling van een geldsom.

In de praktijk is het voeren van een verweer tot 'relatieve incompetentie' niet altijd even zinnig

Bij een geldvordering worden zwaardere eisen aan de mate van spoedeisendheid gesteld. Dat is nog eens duidelijk geworden uit de uitspraak van de Hoge Raad in de zaak HBS Trading/Danestyle,⁹ waarvan met name de conclusie van A-G Bakels lezenswaardig is. Bakels merkt daarin op dat de lagere rechtspraak het echter niet zo nauw lijkt te nemen met de terzake door de Hoge Raad geformuleerde eisen. In gevallen waarin het waarschijnlijk is dat het in kort geding gevorderde bedrag ook in een bodemprocedure toewijsbaar is, worden minder zware eisen gesteld aan het spoedeisend belang. In dat verband wordt ook wel gesproken van communicerende vaten, waarbij aan de ene kant de mate van waarschijnlijkheid van de vordering staat en aan de andere kant het spoedeisend belang en het restitutie-risico. In onze visie geldt dit in de meeste gevallen ook als een vordering op iets anders ziet dan de betaling van een geldsom, waarbij dan eigenlijk meer van een 'terugdraairisico' gesproken zou moeten worden dan van een restitutie-risico.

Bakels signaleert dat in de praktijk, althans bij de grotere rechtbanken, het spoedeisend belang tegenwoordig nauwelijks meer een zelfstandige toetsingsfactor is. Als de vordering van eiser voldoende aannemelijk is, vormt het spoedeisend belang geen belemmering voor het treffen van een voor-

ziening, omdat het welhaast per definitie spoedeisend wordt geacht dat een schuldeiser een titel krijgt voor een voldoende vaststaande vordering en hij niet verplicht kan worden een aanzienlijk tragere bodemprocedure aan te spannen.

Bij twijfelachtige vorderingen heeft Bakels de indruk dat de kortgedingrechter deze nu eens afwijst omdat de vordering onvoldoende aannemelijk is geworden en dan weer wegens het ontbreken van een spoedeisend belang. Veel lijn lijkt hier niet in te ontdekken. De keuze wordt volgens Bakels bepaald door toevallige omstandigheden zoals de wijze waarop is geprocedeerd, de plaatselijke beslis-cultuur en persoonlijke voorkeuren. In dat verband verwijzen wij graag naar een opmerkelijke uitspraak in kort geding van 16 augustus 2002 van de Rechtbank Leeuwarden.¹⁰ De voorzieningenrechter wijst hier bij verstek een vordering af tot betaling van een geldsom wegens het ontbreken van een spoedeisend belang. Dit onder meer omdat het hier ging om een gering bedrag (de hoogte van het gevorderde geringe bedrag wordt overigens niet in het gepubliceerde vonnis vermeld) en niet viel in te zien dat de eisende partij door de niet-betaling daarvan in financiële problemen zou komen. Opmerkelijker wordt het waar deze kortgedingrechter overweegt dat met name sinds de invoering van het nieuwe proces-

recht per 1 januari 2002 – in samenhang met het Landelijk Rolreglement – in incassozaaken een bodemprocedure (in het bijzonder als het gaat om een verstekprocedure) in het algemeen vrij vlot verloopt. Hier lijkt de wens de vader van de gedachte. Immers, de looptijd van een bodemprocedure op tegenspraak (van dagvaarding tot eindvonnis) belooft bij alle rechtbanken toch al snel minimaal een halfjaar. En zelfs in het geval van een bodemprocedure bij verstek, dient in het algemeen zeker op een minimale periode van zes weken vanaf het uitbrengen van de dagvaarding gerekend te worden voordat de eisende partij over een verstekvonnis beschikt. In beide gevallen staat dat in schril contrast met de termijn van enkele weken waarbinnen in kort geding doorgaans een vonnis beschikbaar komt.

Het verweer dat de eisende partij geen spoedeisend belang meer bij de ingestelde vordering zou hebben, uitsluitend omdat deze te veel tijd heeft laten verlopen voordat hij een kort geding is gestart, is meestal niet zinvol. Immers, de enkele omstandigheid dat er getalmd zou zijn behoeft de kortgedingrechter er niet van te weerhouden aan te nemen dat er – gelet op de omstandigheden van het geval – toch een spoedeisend belang bij de vordering bestaat.¹¹ De omstandigheid dat de eisende partij lang heeft stilgezeten zal een rol kunnen spelen

bij de afweging van belangen aan de hand waarvan moet worden beslist of de eisende partij voldoende spoedeisend belang heeft bij de gevraagde voorzieningen.¹² Dit verweer kan succesvol zijn als kan worden aangetoond dat eiser doelbewust enige tijd heeft gewacht om gedaagde bij toewijzing van de vorderingen extra zwaar te treffen (misbruik van het kortgedingwapen). Ook hier geldt dat dit verweer meer kans van slagen lijkt te hebben naarmate er meer twijfel bestaat of de in kort geding ingestelde vordering ook in een bodemprocedure toewijsbaar is.

In zaken waarin het tweede boek (beslagen executiegeschillen) van Rv partijen naar de kortgedingprocedure verwijst, wordt het spoedeisend karakter door de wetgever voorondersteld.¹³ In dergelijke zaken is het verweer dat eiser geen spoedeisend belang bij de gevraagde voorziening(en) zou hebben dus zinloos.

Deze zaak is niet geschikt om in kort geding te worden beslist. Het verweer dat de zaak niet geschikt is om in kort geding te worden beslist (art. 256 Rv) is een veelvoorkomend en relatief succesvol verweer. Deze situatie kan zich voordoen indien binnen het beperkte bestek van een behandeling in kort geding onvoldoende inzicht kan worden verkregen in de feiten. Dit kan in veel gevallen grond vormen om een ingestelde vordering niet toe te wijzen. Dat zal aan de orde kunnen zijn indien door gedaagde zodanige verweren worden aangevoerd, dat niet zonder diepgaand onderzoek met voldoende zekerheid kan worden aangenomen dat de bodemrechter die verweren als ongegrond zal verwerpen. Voor een dergelijk diepgaand onderzoek leent het kort geding zich nu eenmaal niet.

Een zaak kan tevens ongeschikt zijn om in kort geding te worden beslist indien de gevolgen van een eventueel te geven beslissing onvoldoende te overzien zijn. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als de mogelijke schade voor gedaagde van een te treffen maatregel niet valt te bepalen. Anderzijds zal de beantwoording van een ingewikkelde rechtsvraag niet snel grond kunnen vormen voor een geslaagd beroep op art. 256 Rv. Het feit dat het kort geding zich niet leent voor

een diepgaand onderzoek naar de uitleg van wetsbepalingen, belet de kortgedingrechter niet om ten minste een voorlopig oordeel te geven omtrent de vraag hoe bepaalde wetsartikelen moeten worden uitgelegd.¹⁴

Hoewel de kortgedingrechter ook ambts-halve tot het oordeel kan komen dat een zaak niet geschikt is om in kort geding over te beslissen,¹⁵ zal gedaagde doorgaans zoveel mogelijk argumenten voor een geslaagd beroep op art. 256 Rv naar voren moeten brengen. Gedaagde dient zich bij het opwerpen van de zogenaamde 'kortgedingmist' wel te realiseren dat daarbij de waarheidsplicht van art. 21 Rv in acht moet worden genomen.¹⁶

Exceptio plurium litis consortium. Dit verweer houdt in dat de eis niet kan worden toegewezen omdat eiser de vordering niet alléén had moeten instellen, maar tezamen met één of meer anderen, of niet tegen gedaagde alléén, maar tegen gedaagde tezamen met één of meer anderen. Ondanks de benaming wordt dit verweer in het algemeen niet als een formeel maar als een materieel verweer

ten en verplichtingen ten principale tussen partijen vast. Daarom kan het dictum van een kortgedingvonnis niet zuiver declaratoir zijn of een verklaring voor recht inhouden.²⁰ Zo kan de ontbinding of vernietiging van een overeenkomst niet bij kortgedingvonnis worden uitgesproken. Als uitzondering op deze regel geldt natuurlijk de gangbare praktijk bij het opheffen van beslagen. Overigens heeft J.H. Blaauw de neiging om een verklaring voor recht, neergelegd in het dictum van een kortgedingvonnis, te aannemen mits uitdrukkelijk in het belang van partijen het voorlopige karakter daarvan in de beslissing onder woorden wordt gebracht.²¹

Indien het verzochte neerkomt op een verklaring voor recht en om die reden in strijd mocht zijn met het karakter van een voorlopige voorziening, kan dit expliciet als verweer worden aangevoerd. Wanneer dit verweer mocht slagen, betekent dit echter nog niet altijd dat om die reden de gevraagde voorziening zal worden geweigerd. Het is heel wel denkbaar dat een voorzieningenrechter de gevraagde voorziening toch zal

Bij het opwerpen van de 'kort-gedingmist' moet men wel de waarheidsplicht van art. 21 Rv in acht nemen

beschouwd, nu de aard van de materiële rechtsbetrekking in geschil de grond ervan vormt.¹⁷ In kort geding is dit een vrij uitzonderlijk verweer. Wel wordt dit verweer nog wel eens aangevoerd in geschillen waarbij meerdere, al dan niet aan elkaar gelieerde, vennootschappen betrokken zijn. Dit verweer is echter maar zelden succesvol, al is het alleen maar omdat de kortgedingrechter bij gegrondbevinding van dit verweer vaak toch ordenend zal willen optreden en zich om die reden dan in elk geval ten overvloede over het eigenlijke geschil zal uitlaten.¹⁸

De gevraagde voorziening is in strijd met het karakter van een voorlopige voorziening. Aan een vonnis in kort geding komt geen gezag van gewijsde toe.¹⁹ Het vonnis in kort geding stelt dus niet op de voet van art. 236 Rv rech-

toewijzen, maar het gevorderde zodanig modificeert dat de te treffen voorziening in elk geval alsnog een voorlopig karakter verkrijgt.²²

Toewijzing van het verzochte zal leiden tot een onomkeerbare situatie en/of de gevolgen zouden disproportioneel zijn. Vaak zal toewijzing van een gevraagde voorziening tot een onomkeerbare situatie leiden. Indien daarvan sprake is, zal van de zijde van gedaagde naar voren kunnen worden gebracht dat de gevolgen van toewijzing van de gevraagde voorziening voor de gedaagde partij wel zeer ingrijpend en mogelijk ook disproportioneel zijn. Een afweging van de belangen van partijen kan dan leiden tot afwijzing van de gevraagde voorziening. In dat kader kan eveneens worden aangevoerd dat er ook onvoldoende

zekerheid bestaat om mogelijke schade voor gedaagde te verhalen. Voor wat dat laatste betreft zou zelfs, om dat belang van de zijde van gedaagde nog eens te onderstrepen en te voorkomen dat zonder motivering aan dit verweer wordt voorbijgegaan, gedacht kunnen worden aan het instellen van een voorwaardelijke vordering in reconventie tot het stellen van zekerheid voor die schade.²³

De Hoge Raad heeft bij arrest van 11 februari 1994²⁴ (nog eens) bepaald dat het op zich geoorloofd is dat de kortgedingrechter een voorziening treft, waarvan de gevolgen in feite niet meer herstelbaar zijn, indien het spoedeisende karakter aanwezig is en de gevraagde voorziening wordt gerechtvaardigd door een billijke afweging van de belangen van partijen. Annotator H.J. Snijders merkt in zijn noot bij dit arrest op dat de

kortgedingrechter in dergelijke gevallen in de ruimst mogelijke zin het 'restitutierisico' bij zijn belangenafweging dient te betrekken. In elk geval verdient het aanbeveling om ten overstaan van de voorzieningenrechter de nodige terughoudendheid op de voet van deze noot van Snijders te bepleiten.

Toewijzing van het gevorderde heeft eiser voor de uitoefening van zijn rechten niet nodig nu er een acceptabel alternatief aanwezig is. De aard van het kort geding brengt met zich dat de kortgedingrechter van het treffen van een voorlopige voorziening kan afzien indien door gedaagde aannemelijk wordt gemaakt dat aan de belangen van de eisende partij voorlopig voldoende op andere wijze is of kan worden tegemoetgekomen.²⁵ Omdat dit verweer doorgaans zeer feitelijk van aard is, ver-

dient het aanbeveling om dit verweer zo uitgebreid mogelijk te motiveren en waar mogelijk ook bewijsstukken van dat gepretendeerde acceptabele alternatief in het geding te brengen.

AFSLUITING

Dit artikel geeft geen uitputtende opsomming van alle mogelijk in (civiel) kort geding aan te voeren verweren. Wel kan het de in tijdnood verkerende advocaat van de gedaagde partij een helpende hand bieden. Om een ingestelde vordering in kort geding afgewezen te krijgen zal doorgaans namelijk meer nodig zijn dan te volstaan met in de praktijk veel gebezigde kreet 'quod non', waarvan de titel van deze bijdrage als kortgedingvariant zou kunnen worden beschouwd. ●

Zie ook 'Hoe zat het ook alweer met...' op pagina 769

NOTEN

- De periode tussen de datum van het uitbrengen van de dagvaarding en de mondelinge behandeling is vaak bijzonder kort. Immers, indien het door de dagbepaling (art. 254 lid 2 Rv) van de voorzieningenrechter onmogelijk is om de wettelijke voorschriften betreffende de (minimale) oproepingstermijn in acht te nemen, zal dat niet tot nietigheid van de dagvaarding leiden (MvT, Kamerstukken II 1999/2000, 26 855, nr. 3, pag. 144.).
- Zie meer uitgebreid de door deze auteurs opgestelde bijdrage 'In weerwil' in het liber amicorum 'Aan Wil Besteed' (Kluwer-Deventer 2003) dat op 22 mei 2003 aan prof. mr. Wil G. Ph. E. Wedekind is aangeboden.
- Bij betwisting van een samengestelde geldvordering kan niet worden volstaan met een eenvoudige betwisting van de eindopstelling, maar moeten ook alle verschillende onderdelen van de geldvordering worden betwist (HR 30 april 1915, NJ 1915, pag. 785-787).
- J.H. Blaauw (Schenk), Het kort geding A. Algemeen deel (Serie Recht en Praktijk 10a, Kluwer 2002), hoofdstuk 3, pag. 95.
- Zie bijvoorbeeld Pres. Rb. Zwolle 26 juli 1999, KG 1999/248, r.o. 2.2.
- MvT, Kamerstukken II 1999/2000, 26 855, nr. 3, pag. 95. Voor een aantal categorieën van vorderingen beoogt de wetgever dit echter bij de op 1 mei 2003 ingediende aanpassingswet burgerlijk procesrecht te veranderen. Daarin wordt namelijk voorgesteld om aan art. 110 lid 1 Rv de volgende zin toe te voegen: 'In zaken waarin de vordering minder beloopt dan 5000, zaken betreffende een individuele arbeidsovereenkomst en zaken als bedoeld in artikel 101 en 103, tweede zin, beoordeelt de rechter ook zonder daartoe strekkend verweer of hij relatief bevoegd is.'
- Tonkens-Gerkema 2002, (T&C Rv), art. 254, aant. 1 sub a.
- J.H. Blaauw (Schenk), Het kort geding A. Algemeen deel (Serie Recht en Praktijk 10a, Kluwer 2002), hoofdstuk 1, pag. 11.

⁹ HR 14 april 2000, NJ 2000/489.

¹⁰ Vzng. Rb. Leeuwarden 16 augustus 2002, KG 2002/252.

¹¹ HR 29 juni 2001, NJ 2001/602.

¹² HR 29 november 2002, NJ 2003/78.

¹³ Tonkens-Gerkema 2002, (T&C Rv), Boek 1, Titel 2, Afd. 14, Inl. opm. aantek. 2 sub b.

¹⁴ HR 2 april 1993, NJ 1994/650.

¹⁵ HR 4 juni 1993, NJ 1993/659; volgens de Hoge Raad brengen hedendaagse opvattingen wel mee dat van deze bevoegdheid terughoudend gebruik behoort te worden gemaakt.

¹⁶ Volgens C.J.M. Klaassen (Spreken is zilver, zwijgen is fout; de waarheidsplicht van artikel 21 NRV, Njb 30 augustus 2002, afl. 30, pag. 1450 e.v.) legt dit nieuwe wetsartikel (slechts) vast dat men niet mag trachten door liegen en bedriegen een gunstige rechterlijke uitspraak te verkrijgen. Men hoeft niet 'zijn broeders hoeder' te zijn, maar dient zich jegens elkaar naar redelijkheid en billijkheid te gedragen.

¹⁷ Hugenholtz-Heemskerk, 2002, nr. 66.

¹⁸ Zie bijvoorbeeld Pres. Rb. Amsterdam 2 februari 1984, KG 1984/62.

¹⁹ HR 16 december 1994, NJ 1995/213 (art. 67 Oud Rv).

²⁰ J.H. Blaauw (Schenk), Het kort geding A. Algemeen deel (Serie Recht en Praktijk 10a, Kluwer 2002), hoofdstuk 4, pag. 185.

²¹ J.H. Blaauw (Schenk), Het kort geding A. Algemeen deel (Serie Recht en Praktijk 10a, Kluwer 2002), hoofdstuk 1, pag. 19.

²² Zie bijvoorbeeld Pres. Rb. Amsterdam 10 september 1999, KG 1999/269.

²³ Zie bijvoorbeeld Pres. Rb. Almelo 10 augustus 2000, KG 2000/177.

²⁴ HR 11 februari 1994, NJ 1994/651.

²⁵ HR 15 december 1995, NJ 1996/509.

(advertentie)

VERMOEDENS?

DÖRR BEDRIJFSRECHERCHIE

RECHERCHIE- EN ADVIESBUREAU

010 - 212 49 23

www.dorr-recherche.nl

Door de Hoge Raad is onlangs opnieuw voortgeborduurd op het inmiddels roemruchte arrest *Ontvanger/Hamm q.q.*¹ Was dat arrest uit 1997 pro boedelcrediteur, het arrest *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden* uit 2002 viel te kenschetsen als pro boedel. Nu, in het op 2 mei gewezen arrest *De Jong/Lasschuit q.q.*, slaat de slinger weer wat terug ten faveure van de crediteur.

mr. Herman J.E. Veerbeek

Advocaat te Utrecht, directeur Juridische Zaken van NMB-Heller NV en docent Ondernemingsrecht aan de Universiteit Utrecht

Grenzen aan ongerechtvaardigde boedelverrijking

Wederpartij van curator beschermd tegen restitutierisico

Door de Hoge Raad is recent weer voortgeborduurd op het inmiddels roemruchte arrest *Ontvanger/Hamm q.q.*² In dat arrest uit 1997 is een nieuwe, zeer bijzondere, preferente boedelvordering gecreëerd. Dit type boedelvordering wordt wel de superpreferente boedelvordering genoemd. Afweging van belangen tussen boedelcrediteur en boedel leidde in dat geval tot een uitspraak die *pro* boedelcrediteur te noemen is. De werking van deze uitspraak is in 2002 ingeperkt in het arrest *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden* dat qua inhoud juist *pro* boedel (en daarmee *pro* overige boedelcrediteuren) is.³ In het arrest *De Jong/Lasschuit q.q.* van 2 mei 2003 zwaait de Hoge Raad de slinger weer wat terug ten faveure van een mogelijke boedelcrediteur.⁴

'ONMISKENBARE VERGISSING'

Ontvanger/Hamm q.q. gaat over de verplichting van de curator om, indien (i) na faillietverklaring onverschuldigd aan de boedel is betaald en (ii) deze betaling berust op een 'onmiskerbare vergissing', uit de beschikbare middelen van de boedel een gelijk bedrag

terug te betalen.⁵ De Hoge Raad meent dat deze verplichting van de boedel tot terugbetaling een zeer bijzonder karakter heeft. In de eerste plaats brengt de aard van deze boedelverplichting⁶ mee dat de curator haar behoort na te komen (a) 'zo spoedig mogelijk', (b) zonder de afwikkeling van de boedel af te wachten en (c) met voorbijgaan van andere boedelcrediteuren. Verder brengt de aard van deze boedelverplichting mee dat de curator, ondanks de ongevraagde trammelant voor de boedel, (d) geen bijdrage in de algemene faillissementskosten mag verlangen en (e) slechts de redelijke kosten die als gevolg van de onverschuldigde betaling en de terugbetaling zijn gemaakt in mindering mag brengen. Dit oordeel ten aanzien van de aard van deze boedelverplichting hangt de Hoge Raad op aan het leerstuk van de ongerechtvaardigde verrijking (art. 6:212 BW) en aan de redelijkheid en billijkheid (art. 6:2 BW). Omdat het hier in wezen gaat

om een rangregeling (vergelijk titel 10 van boek 3 BW), heeft de Hoge Raad met deze uitspraak aangegeven dat er ook in het goederenrecht plaats is voor redelijkheid en billijkheid.⁷

Als gevolg van deze rechtsregel staat de partij die onverschuldigd betaalt wegens een 'onmiskerbare vergissing' vrij sterk. Indien het onverschuldigd betaalde bedrag op een rekening van de failliet binnenkomt, is de bank niet gerechtigd tot verrekening en is het betaalde bedrag derhalve nog beschikbaar.⁸ Ook indien het onverschuldigd betaalde bedrag op de faillissementsrekening binnenkomt, zal terugbetaling in de regel niet een probleem zijn. Een 'over voldoende inzicht en ervaring beschikkende curator die zijn taak met nauwgezetheid en inzet verricht'⁹ zal immers betaling van de niet-prangende boedelcrediteuren uitstellen tot het moment van afwikkeling van het faillissement omdat pas dan vaststaat of sprake

Er mag geen premie bestaan op onmiskenaar onrechtmatig handelen van de curator

is van een boedelfaillissement in welk geval een rangregeling tussen boedelcrediteuren moet worden gemaakt en de in rang gelijke boedelcrediteuren naar evenredigheid moeten worden voldaan.¹⁰ Op straffe van privé-aansprakelijkheid zal de curator dus zeer terughoudend zijn in het daadwerkelijk doen van betalingen van de faillissementsrekening vóór het moment van afwikkeling. Het Hof Arnhem heeft eind vorig jaar nog bepaald dat een curator die ondanks het onmiskenbare karakter van een vergissing, het onverschuldigd betaalde bedrag houdt en hieruit zijn salaris voldoet terwijl voorzienbaar is dat de boedel vervolgens niet meer in staat is tot terugbetaling, ook persoonlijk handelt in strijd met de in acht te nemen maatschappelijke zorgvuldigheid en daarom ook privé aansprakelijk is.¹¹ Terugbetaling van hetgeen onverschuldigd is ontvangen op een faillissementsrekening zal dus meestal wel mogelijk zijn.

De superpreferentie is ook toegekend aan de boedelverplichting tot vergoeding van schade die het gevolg is van onrechtmatige handelingen van de curator die schade veroorzaken aan de positie van de separatist, zoals het onrechtmatig verkopen van stil verpande goederen.¹² Er mag geen premie bestaan op onmiskenbaar onrechtmatig handelen van de curator. Deze premie zou immers mede de curator als hoogpreferente boedelcrediteur ten goede komen. Een andere beslissing zou tot wantoestanden kunnen leiden.

'GERECHTELIJKE VERGISSING'

De superpreferente boedelvordering wegens onverschuldigde betaling is door de Hoge Raad in 2002 ingeperkt in *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden*. Die zaak gaat over een vordering op de boedel tot terugbetaling van hetgeen aan de boedel was voldaan op grond van een vonnis dat uitvoerbaar bij voorraad verklaard was en welk vonnis in hogere instantie is vernietigd. De Hoge Raad meent dat de in eerste instantie veroordeelde partij die in hoger beroep het vonnis in eerste aanleg vernietigd ziet slechts een concurrente boedelvordering tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde heeft. In dit geval dus niet een vordering die (a) zo spoe-

dig mogelijk, (b) zonder de afwikkeling van de boedel af te wachten en (c) met voorbijgaan van andere boedelcrediteuren, door de boedel moet worden terugbetaald. De Hoge Raad noemt in dit arrest het geval van een 'onmiskenbare vergissing' uit *Ontvanger/Hamm q.q.* een uitzondering ter vermijding van verrijking van de overige schuldeisers. Een (soms ook onmiskenbare) 'vergissing' van de rechter in eerste of tweede instantie wordt door de Hoge Raad niet gezien als een 'onmiskenbare vergissing' zodat geen sprake is van een superpreferente maar slechts van een concurrente boedelvordering. Door deze nuancering staat de partij die onverschuldigd betaalt wegens een 'vergissing' van de rechter vrij zwak omdat de vordering tot terugbetaling pas na de preferente boedelvorderingen (salaris curator, fiscaal en UWV) aan de beurt komt.

HET RESTITUTIERISICO

In het arrest *De Jong/Lasschuit q.q.* van 2 mei 2003 gaat het ook over een curator die in een gerechtelijke procedure veroordeling van de wederpartij heeft verkregen. Het Hof Den Haag heeft De Jong veroordeeld tot het betalen van circa 25.000 euro aan de boedel en het vonnis is uitvoerbaar bij voorraad verklaard. In cassatie heeft De Jong bij incidentele conclusie gevorderd dat aan de uitvoerbaar bij voorraadverklaring de voorwaarde zal worden verbonden dat eerst door de curator zekerheid wordt gesteld voor de terugbetaling van dit bedrag, bijvoorbeeld in de vorm van een bankgarantie. Deze vordering wordt door de Hoge Raad toegewezen.

Dat de rechter, indien dit wordt gevorderd, een vonnis uitvoerbaar bij voorraad kan verklaren is bepaald in art. 233 Rv. Dat kan, aldus dit artikel, 'tenzij uit de wet of de aard van de zaak anders voortvloeit'. Lid 3 van dat art. en art. 235 Rv bepalen dat de rechter daaraan de voorwaarde kan verbinden dat tot een door de rechter te bepalen bedrag zekerheid wordt gesteld. Dit instrument lijkt in het modern procesrecht zelden

te worden gebruikt omdat de rechter bij het beoordelen van de vraag of een vonnis uitvoerbaar bij voorraad moet worden verklaard, veelal een volledige afweging van belangen maakt en daarbij het restitutierisico meeweegt.

Door De Jong is aangevoerd dat indien het geschil in de hoofdzaak uiteindelijk in zijn voordeel wordt beslist, hij zal zijn opgescheept met 'een bijkans onverhaalbare vordering'. Dit lijkt een waarheid als een koe, gezien de rechtsregel uit het arrest *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden* en de statistisch naar het schijnt geringe kans op algehele voldoening van alle concurrente boedelvorderingen bij afwikkeling van faillissementen. Zoals wel vaker in de rechtspraak heeft de curator zich tegen de vordering tot zekerheidstelling enkel verweerd met de stelling

naar omgekeerde evenredigheid
Stel ik voor van inlasseringsvermogen.

dat De Jong het restitutierisico 'op geen enkele wijze gemotiveerd (heeft) onderbouwd'. En passant laat de curator nog weten dat hij het voornemen heeft om het faillissement direct na ontvangst van de betaling door De Jong af te wikkelen en dat die afwikkeling niet zal worden uitgesteld totdat door de Hoge Raad in de hoofdzaak zal zijn beslist. De curator geeft (impliciet) nog een inkijkje in de toestand van de boedel: zonder de betaling door De Jong is er geen ruimte voor zekerheidstelling. De Hoge Raad, anders dan de A-G, volgt de stelling

van De Jong. De Hoge Raad meent dat het op de weg van de curator had gelegen om meer inzicht te geven in het risico van De Jong dat hij, indien hij alsnog in de hoofdzaak in het gelijk gesteld wordt, niet daadwerkelijk terugbetaald zal worden. Omdat de curator over de meest recente gegevens inzake de toestand van de boedel beschikt en de curator voor het afwickelen van het faillissement slechts wacht op voldoening van hetgeen betaalbaar is op grond van het arrest van het hof, had de curator, volgens de Hoge Raad, 'aanstonds opheldering' kunnen en ook moeten verschaffen met betrekking tot dit restitutierisico. Volgens de Hoge Raad moet er in deze zaak vanuit gegaan worden dat de curator 'ingeval zijn vordering op De Jong uiteindelijk alsnog wordt afgewezen, niet in staat zal zijn tot (algehele) terugbetaling van hetgeen De Jong uit hoofde van het arrest van het hof verschuldigd is'. De toewijzing van De Jongs vordering hangt de Hoge Raad op aan afweging van 'de wederzijdse belangen', een afweging die het hof kennelijk niet (goed) gemaakt heeft.

VERGELIJKING MET BESTAANDE RECHTSPRAAK

Deze uitspraak wijkt af van de jurisprudentie op het punt van incasso van boedelvorderingen en het leggen van beslag tot zekerheid voor de nakoming van boedelvorderingen. De Jong is een crediteur met een voorwaardelijke concurrente boedelvordering. Zijn vordering is voorwaardelijk want onder de voorwaarden (i) dat hij de boedel betaalt op grond van het arrest van het hof en (ii) dat hij in de hoofdzaak alsnog gelijk krijgt. Zijn boedelvordering is concurrent (en niet superpreferent) op grond van de rechtsregel van *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden*. Het fixatiebeginsel laat in beginsel onverlet de mogelijkheid voor boedelcrediteuren om hun vordering te incasseren of om door beslag te leggen ten laste van de boedel zekerheid te verkrijgen.¹³

Uit jurisprudentie van lagere rechters van de laatste jaren blijkt dat van de boedelcrediteur kan worden verlangd dat hij afwikkeling van de boedel afwacht indien nog niet is te overzien of alle boedelschulden kunnen worden voldaan.¹⁴ In het geval De Jong

Een wettelijke regeling van boedelvorderingen kan de stroom van procedures over dit onderwerp indammen

wordt een concurrente boedelcrediteur wél zekerheid gegund. Dit verschil kan worden gerechtvaardigd door het feit dat De Jong nog geen boedelcrediteur is maar dat hij, gedwongen door het arrest van het hof (een rechterlijke beslissing die mogelijk een 'vergissing' is), voorwaardelijk boedelcrediteur moet worden.

UITVOERBAAR BIJ VOORRAAD?

Een enge interpretatie van het arrest *De Jong/Lasschuit q.q.* is dat indien in een dergelijk geval de curator maar stelt dat hij met afwikkeling van de boedel zal wachten totdat definitief in de hoofdzaak zal zijn beslist, het mogelijk is dat een voor de boedel gunstig vonnis uitvoerbaar bij voorraad verklaard wordt zonder dat door de boedel zekerheid behoeft te worden gesteld. Dit lijkt mij niet juist. Ik meen dat de rechtsregel uit *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden* met zich brengt dat een vonnis in een zaak waarbij de faillissementsboedel is betrokken als procespartij in beginsel niet uitvoerbaar bij voorraad verklaard kan worden (althans niet zonder dat zekerheid wordt geboden voor het restitutierisico zoals in het geval *De Jong/Lasschuit q.q.*).

Ik heb twee argumenten om deze stelling nader te onderbouwen. In de eerste plaats kan een beroep worden gedaan op de bewoordingen van art. 233 Rv. Dat artikel stelt dat uitvoerbaar bij voorraadverklaring kan 'tenzij uit de wet of de aard van de zaak anders

voortvloeit'. Indien een faillissementsboedel procedeert moet in de regel worden aangenomen worden dat 'de aard van zaak' meebrengt dat het uitvoerbaar bij voorraad verklaren niet kan. De curator (op wiens naam de boedel procedeert) is immers een zonderling in het procesbedrijf en verdient als zodanig ook uitzonderlijke behandeling. De gevolgen van het arrest *Komdeur q.q./Nationale Nederlanden* rechtvaardigen een uitzonderlijke behandeling.

Het tweede argument is dat afweging van belangen in beginsel tot de conclusie moeten leiden dat de vordering van de curator tot uitvoerbaar bij voorraadverklaring van het vonnis moet worden geweigerd. De curator zal immers in de regel niet echt een cashflowbelang hebben bij onmiddellijke betaling (behoudens wellicht het geval waarin de curator de onderneming van failliet laat doordraaien). Bovendien, indien door de curator toch moet worden gewacht met afwikkeling van het faillissement totdat definitief in de hoofdzaak zal zijn beslist, heeft de boedel geen ander redelijk rechtens te respecteren belang bij uitvoerbaarverklaring bij voorraad (het belang van afdekking van het risico van insolventie van de wederpartij kan door zekerheidstelling worden opgelost). Het enige belang lijkt het ten behoeve van de (overige) boedelcrediteuren, waaronder de curator zelf, verwerven van de kans op wat de *Komdeur q.q./Nationale*

Nederlanden-premie genoemd zou kunnen worden.

Honorering van dat belang kan leiden tot ongerechtvaardigde boedelverrijking. Het arrest *Ontvanger/Hamm q.q.* is uitdrukkelijk gemotiveerd met

het argument dat ongerechtvaardigde boedelverrijking vermeden moet worden. In die geest moet naar mijn mening in de toekomst met dergelijke gevallen omgegaan worden.

dat krijg je als je zomaar je
neus ergens insteekt...

BESCHERMING VAN DE BOEDEL

Bovenstaande zou overigens kunnen betekenen dat ook de boedel bescherming kan vragen tegen een vordering tot uitvoerbaar bij voorraadverklaring. Ik realiseer mij dat het vandaag de dag voorkomt dat vonnissen waarbij de boedel is veroordeeld uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard. De curator kan tegen een dergelijke vordering aanvoeren dat verwacht mag worden dat hij als curator goed op de centen zal passen hangende de rechtsstrijd. Het boedelvermogen wordt zo niet voortijdig verzwakt en de boedel loopt geen restituterisico.

Er kan in de regel rustig met betalen door de boedel worden gewacht totdat definitief in de hoofdzaak is beslist, of wellicht zelfs tot het moment van afwikkeling van het faillissement na zo'n eindbeslissing. Dit laatste zou in lijn zijn met de hiervoor bedoelde jurisprudentie over incasso van en beslaglegging voor boedelvorderingen. Deze bescherming van de boedel tegen uitvoerbaar bij voorraadverklaring zou zelfs kunnen gelden indien in de bestreden uitspraak door de rechter een superpreferente vordering is geconstateerd. Dat is dan niet meer een vordering die (a) 'zo spoedig mogelijk', (b) zonder de afwikkeling

van de boedel af te wachten en (c) met voorbijgaan van andere boedelcrediteuren moet worden voldaan. De superpreferente vordering kan als zodanig blijven bestaan maar de crediteur van die vordering moet geduld hebben en wachten op het laatste rechterlijk oordeel in de hoofdzaak, en misschien zelfs wel op afwikkeling van het faillissement. Dit geldt alleen indien en zolang de curator het bestaan van deze superpreferente vordering betwist. Indien een superpreferente vordering die niet wordt betaald wegens betwisting, lijkt mij de rentepost overigens eveneens superpreferent.

NAAR EEN WETTELIJKE REGELING

Het komt niet (alleen) omdat het meestal

advocaten zijn die tot curator worden benoemd dat er zoveel wordt geprocedeerd door en tegen curatoren. Een belangrijke reden is de onduidelijke wetgeving. Eind 2001 heeft de MDW-werkgroep Modernisering Faillissementsrecht (de werkgroep Raaymakers) aanbevolen om de Faillissementswet te verhelderen en te verbeteren en in dat kader voorgesteld om de boedelvorderingen in de wet te regelen.¹⁵ Het kabinet heeft de aanbevelingen van het eindrapport overgenomen en in april 2003 is de Staatscommissie Insolventierecht benoemd die onder leiding van prof. mr. S.C.J.J. Kortmann moet werken aan concrete wetgeving.¹⁶

Een wettelijke regeling van boedelvorderingen kan de stroom van procedures over dit onderwerp indammen. Wellicht kunnen door een heldere regeling in de wet van boedelvorderingen, meer procedures over processuele kwesties, zoals in de zaak *De Jong/Lasschuit q.q.* het geval was, worden voorkomen. Het zijn juist de 'armere' boedels ten aanzien waarvan nu via de rechter duidelijkheid wordt gezocht. De 'boedelverarming' die hiervan gevolg is moet zo spoedig mogelijk worden gestopt.

NOTEN

- HR 5 september 1997, NJ 1998, 437, en JOR 1997, 102, met noot De Liagre Böhl (*Ontvanger/Hamm q.q.*).
- HR 5 september 1997, NJ 1998, 437, en JOR 1997, 102, met noot De Liagre Böhl (*Ontvanger/Hamm q.q.*).
- HR 7 juni 2002, JOR 2002, 147, met noot Boekraad (*Komdeur q.q./Nationale Nederlanden*).
- HR 2 mei 2003, NJB 2003, p. 1083, en RvdW 2003, 89 (*De Jong/Lasschuit q.q.*).
- Zie voor de algemene verplichting tot terugbetaling van hetgeen onverschuldigd is betaald art. 6:203 BW.
- Mendel meent dat de Hoge Raad begrippen als 'de aard van...' nader dient in te vullen, zie: Mendel, M.M., *Motiveren met 'de aard van de overeenkomst' en de 'aard van de rechtsregel'*, Deventer, Kluwer, 2003.
- Zie hierover dat leerstuk: Feseveur, *Redelijkheid en billijkheid in het goederenrecht*, in: *WPNR* 2002, p. 29-39.
- HR 10 januari 1975, NJ 1976, 249 (*Postgiro/Voute q.q.*).
- Dit criterium voor de zorgvuldigheidsnorm die geldt voor de curator op straffe van privé-aansprakelijkheid is ontleend aan HR 19 april 1996, NJ 1996, 727 (*Maclou/Van Schuppen q.q.*).
- Regels gebaseerd aan HR 28 september 1990, NJ 1991, 305 (*De Ranitz q.q./Ontvanger*).
- Hof Arnhem 26 november 2002, JOR 2003, 46.
- Hof Amsterdam 28 mei 1998, JOR 1999, 13, met noot Boekraad.

- Blijkens onder meer HR 14 juni 1991, NJ 1991, 630 (*Jurgens q.q./Y*) geeft een boedelschuld een onmiddellijke aanspraak op de boedel en volgens oude rechtspraak, waaronder HR 28 november 1930, NJ 1931, 253 (*Hermans q.q./Teixeira de Mattos*), kan in beginsel wel beslag onder de boedel worden gelegd.
- Als grondslag hiervoor kan worden genoemd: HR 28 september 1990, NJ 1991, 305 (*De Ranitz q.q./Ontvanger*); in recentere lagere rechtspraak wordt incasso van of beslag tot zekerheid voor een boedelvordering in de regel niet toegestaan; zie voor een recent geval waarin een vordering tot betaling van een concurrente boedelvordering wegens onverschuldigde betaling werd afgewezen en werd aangegeven dat afwikkeling moet worden afgewacht: Voorzieningenrechter Roermond 18 maart 2003, JOR 128, met noot Wessels; zie voor een geval waarin opheffing van beslag gelegd tot zekerheid voor een boedelvordering werd bevolen: Pres. Rb. Breda 4 maart 1994, KG 1994, 119, met noot Verstijlen.
- De tekst van het eindrapport van de Werkgroep Modernisering Faillissementsrecht Tweede Fase van oktober 2001 en de brief van de Minister van Justitie waarbij dit rapport wordt aangeboden aan de Tweede Kamer van 3 december 2001 (en waarin de werkgroep de Werkgroep *Herziening Faillissementsrecht* wordt genoemd) zijn te vinden op www.minez.nl/faillissementswet.

- Besluit Instelling Commissie Insolventierecht, 3 april 2003/Nr.03.001469, *Stcr.* 2003, 80, p. 8 (herplaatsing van *Stcr.* 2003, 76, p. 12) en Besluit Benoeming Leden Commissie Insolventierecht, 3 april 2003/Nr.03.001469, *Stcr.* 17 april 2003, p. 11.

Wanbeleid vestigt geen aansprakelijkheid

Bij arrest van 4 april 2003¹ heeft de Hoge Raad een voorlopig definitieve oordeel geveld over een al lang spelende vraag op het gebied van de bestuurdersaansprakelijkheid: betekent de kostenveroordeling in een enquête automatisch dat de functionaris, gewoonlijk een bestuurder van de betrokken rechtspersoon, persoonlijk een ernstig verwijt treft in de zin van art. 2:9 BW?

Als de Ondernemingskamer in een verzoekschriftprocedure op basis van artikel 2:345 BW een onderzoek heeft gelast naar het beleid en de gang van zaken van een rechtspersoon – beter bekend als een enquête -, kan de Ondernemingskamer op grond van artikel 2:354 BW na kennisneming van het verslag van de onderzoeker op verzoek van de betrokken rechtspersoon beslissen dat de kosten van het onderzoek geheel of gedeeltelijk moeten worden betaald door een functionaris van de rechtspersoon, indien uit het verslag blijkt dat die functionaris verantwoordelijk is voor een onjuist beleid of een onbevredigende gang van zaken bij de rechtspersoon. De vraag was of een dergelijke kostenveroordeling automatisch betekent dat zo'n functionaris, gewoonlijk een bestuurder van de betrokken rechtspersoon, persoonlijk een ernstig verwijt treft in de zin van artikel 2:9 BW wegens onbehoorlijke taakvervulling.² Het antwoord van de Hoge Raad in het hier besproken arrest luidt ontkenkend, in lijn met wat het Hof had geoordeeld. De Hoge Raad casseerde wel. Het Hof had namelijk in zijn zelfstandige toets of er

sprake was van schending van artikel 2:9 BW een onjuiste maatstaf aangelegd.

De verzoekschriftprocedure voor een enquête bij de Ondernemingskamer is aantrekkelijk. Hij is relatief snel, en de Ondernemingskamer heeft – vooral sinds het huidige voorzitterschap – de naam niet bang te zijn voor de botte bijl, althans ingrijpende maatregelen niet te schuwen. Niet zelden verwerden procedures voor de Ondernemingskamer rond enquêtes tot wat Van Solinge³ de 'enquête in oneigenlijke zin' doopte. In een oneigenlijke enquête krijgt een curator van een failliete rechtspersoon, die vóór faillissement in een lopende procedure bij de Ondernemingskamer is betrokken geraakt, de enquête in de schoot geworpen. Maatregelen gericht op herstel zijn dan niet meer zinvol. De curator zal er alles aan gelegen zijn de Ondernemingskamer een uitspraak te ontlokken rond wanbeleid en verantwoordelijkheid daarvoor van een bestuurder, als 'voorgeborchte' van een echt contentieuze procedure gebaseerd op bestuurdersaansprakelijkheid in de zin van artikel 2:9 BW. Tot het onderhavige arrest

Georg van Daal
redactielid

zou ook een niet failliete rechtspersoon wier bestuurder ontslag heeft genomen of is ontslagen⁴ een dergelijk belang voor ogen gehad kunnen hebben.

KRACHT IN ANDERE PROCEDURES

Van Solinge⁵ verzette zich nogal tegen de enquête in oneigenlijke zin⁶. In de OGEM zaak had de Hoge Raad weliswaar bepaald⁷ dat vaststelling van wanbeleid door de Ondernemingskamer bindende kracht heeft in andere procedures voor die bestuurders en commissarissen die bij de Ondernemingskamer zijn verschenen en die daar verweer hebben gevoerd; wanbeleid levert daarmee echter nog geen onbehoorlijke taakvervulling op in aansprakelijkheidsprocedures in de zin van artikel 2:9 BW. De annotator in de JOR bij het arrest van 4 april 2003 noemt dit vaste jurisprudentie, onder verwijzing naar een uitspraak van het Hof 's-Gravenhage in de Verto-zaak.⁸ Het is inderdaad vreemd dat men in cassatie in deze zaak nogmaals heeft getracht te bepleiten dat verantwoordelijkheid voor onjuist beleid in de zin van artikel 2:354 BW bestuurdersaansprakelijkheid vestigt voor

De Ondernemingskamer heeft vooral sinds het huidige voorzitterschap de naam niet bang te zijn voor de botte bijl

iets anders dan de enquêtekosten. Dit is niet alleen zo vanwege voormelde lagere jurisprudentie. Hoewel de Hoge Raad er in het hier besproken arrest van april dit jaar vreemd genoeg niet naar verwijst, had de Hoge Raad deze kwestie namelijk indirect al afgekaart in het Textlite-arrest.⁹

In de Textlite-zaak waren bestuurders door de Ondernemingskamer verantwoorde-

van de standaardnorm van de Hoge Raad van het arrest Staleman/Van de Ven.¹¹ De norm die het Hof aanlegde was dat pas van aansprakelijkheid in de zin van artikel 2:9 BW sprake is, indien de betrokken bestuurder als zodaa-

ook vast dat het niet geheel duidelijk is of het Hof dat bedoelde te doen. Wat daar ook van zij, het Hof heeft in ieder geval een onjuiste maatstaf gehanteerd, zodat werd gecasseerd en verwezen naar een ander Hof, om te bezien

Foto: Marie Cecile Thijs/HH

De Hoge Raad in de raadkamer

lijk gehouden voor wanbeleid en in de onderzoekskosten veroordeeld. Daarmee had het Hof, aldus de Hoge Raad, niet een oordeel gegeven omtrent de persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders voor de gevolgen van het geconstateerde wanbeleid. Bovenop die overweging gaf de Hoge Raad in het Textlite-arrest een ook voor het hier besproken arrest cruciaal obiter dictum. De Hoge Raad stelde namelijk dat een oordeel als voormeld terzake de persoonlijke aansprakelijkheid van de bestuurders buiten de bevoegdheid van de Ondernemingskamer zou vallen.¹⁰ Daar waar reeds in 1997 door de Hoge Raad was vastgesteld dat oordelen rond artikel 2:9 BW niet tot het territorium van de Ondernemingskamer behoren, lag voor de hand dat een oordeel van die Ondernemingskamer omtrent verantwoordelijkheid voor wanbeleid de civiele rechter in een procedure rond de interne bestuurdersaansprakelijkheid niet bindt.

Het Hof had in casu dus gelijk door het betoog af te wijzen dat wanbeleid tot persoonlijke aansprakelijkheid ex artikel 2:9 BW leidt. Het Hof was daarnaast naar de zin van de Hoge Raad toch te eigenwijs. Hij legde namelijk in zijn daarop volgende eigen toetsing van het feitencomplex aan artikel 2:9 BW een geheel eigen maatstaf neer, die afweek

nig zo onmiskenbaar en duidelijk in de vervulling van zijn taken is tekortgeschoten, dat geen redelijk ondernemer daaraan zou kunnen twijfelen. De door de Hoge Raad in zijn voormelde jurisprudentie aangelegde norm is echter een andere, namelijk dat een bestuurder op grond van artikel 2:9 BW pas aansprakelijk is als hem, alle omstandigheden van het geval in aanmerking genomen, een ernstig verwijt treft.

Het Hof heeft volgens de Advocaat-Generaal in zijn conclusie bij het hier besproken arrest een te strenge maatstaf aangelegd. Mij is onduidelijk of die maatstaf nu strenger is of minder streng dan de norm van de Hoge Raad. De Hoge Raad zelf stelde dat het er op lijkt dat het Hof een strengere maatstaf aanlegde dan die van de Hoge Raad, maar stelt

of de betrokken bestuurder terzake zijn functioneren een ernstig verwijt zou kunnen treffen.

CONCLUSIE

Net als in zijn arrest van 29 november 2002¹² heeft de Hoge Raad met zijn arrest van 4 april 2003 een verdere verfijning gegeven van het begrip onbehoorlijke taakvervulling in de zin van artikel 2:9 BW. Zij die de relatief gemakkelijke route van de enquêteprocedure in oneigenlijke zin willen gebruiken als voorportaal voor de vaststelling van bestuurdersaansprakelijkheid, hebben nu definitief de deur gewezen gekregen. In het arrest Staleman/Van de Ven is de norm voor aansprakelijkheid in de zin van artikel 2:9 BW aard- en nagelvast neergelegd. ●

NOTEN

- JOR 2003, 134, m.n.t. Borrius.
- Zie hierover mijn artikel 'De ernst van de verwijten aan de statutair bestuurder', *Advocatenblad* 2003/4, blz. 168-169, naar aanleiding van HR 29 november 2002, JOR 2003, 2.
- Gerard van Solinge, Tussen wanbeleid en aansprakelijkheid, in: F.J.P. van den Ingh e.a., *Drie Nijmeegse redes; beschouwingen over financiering, enquêterecht en privatisering*, Kluwer, Deventer 1998, blz. 37-65.
- Saillant detail van de onderhavige casus is dat de bestuurder in het kader van de procedures bij de Ondernemingskamer door de Ondernemingskamer is ontslagen.

- Zie zijn hiervoor genoemde artikel.
- Zie ook zijn noot bij Hof 's-Gravenhage 6 april 1999 (Verto), JOR 1999, 142.
- HR 10 januari 1990, NJ 1990, 466, m.n.t. Maijer.
- Zie noot 5.
- HR 4 juni 1997, NJ 1997, 62, m.n.t. Maijer.
- Zie voormeld arrest, r.o.v. 4.1.3.
- HR 10 januari 1997, NJ 1997, 360; zie verder ook HR 29 november 2002, RvdW 2002, 195 en JOR 2003, 2, alsmede mijn bespreking van dit laatste arrest in het hierboven in voetnoot 2 al genoemde artikel.
- Zie voetnoten 2 en 11.

Coachen van stagiaires

‘Vragen om een training vaardigheden staat gelijk aan een brevet van onvermogen’

Wie een stagiaire in huis haalt, denkt die stagiaire adequaat te kunnen begeleiden. Maar is dit wel altijd zo? Moet er niet veel meer gebeuren, zoals coachen en intervisie? En wat te denken van stressmanagement of effectief communiceren? ‘Zaten er geen juridische fouten in mijn stukken, dan kreeg ik te horen dat het oké was. Meer eigenlijk niet, terwijl ik daarnaast juist behoefte had om de tips en trucs te horen van ervaren advocaten.’

Annemarie van Groezen
journalist

‘Op papier had ik een patroon, maar als ik wilde overleggen, ging ik niet per se naar de patroon maar meestal naar een andere partner of kantoorgenoot die op dat moment tijd had’, herinnert zevendejaars advocaat Arthur van der Wees zich zijn stagetijd. ‘Zaten er geen juridische fouten in mijn stukken, dan kreeg ik te horen dat het oké was. Meer eigenlijk niet, terwijl ik daarnaast juist behoefte had om de tips en trucs te horen van de ervaren advocaten. Ik verkeer nog zeer regelmatig in Jonge Balie-kringen en hoor dat er weinig is veranderd. Het blijft een kwestie van zelf het hoofd boven water houden. Kun je dat niet, dan ben je niet geschikt voor de advocatuur, is de heersende mening. Vragen om een training vaardigheden staat gelijk aan een brevet van onvermogen.’

Een oud-stagiaire, die een jaar geleden ondanks positieve beoordelingen de advocatuur heeft verlaten, klaagt over het gebrek aan feedback. ‘Ik heb het gevoel dat ik tijdens mijn stage nauwelijks iets heb geleerd. En ik hoor nog steeds dat soort verhalen: zowel op grote als kleine kantoren komen tijd en geld op de eerste plaats, begeleiding op de allerlaatste.’

‘Ik hoor nog steeds dat soort verhalen: zowel op grote als kleine kantoren komen tijd en geld op de eerste plaats, begeleiding op de allerlaatste’

Dat de behoefte aan een gestructureerde stagebegeleiding wel degelijk bestaat, volgde al een jaar of acht geleden uit een enquête van de Orde onder stagiaires uit de periode ’89-’96. Vorig jaar bleek uit een onderzoek van P&O-adviesbureau Raymakers v/d Bruggen dat de vraag naar begeleiding in het tweede en derde stagejaar zelfs toeneemt. Juist als daar intern minder in wordt voorzien. Organisatie-adviseur Maarten de Haas: ‘Er wordt verwacht dat men zelfstandiger gaat werken met cliënten. En dat brengt mee dat men andere vaardigheden moet aanspreken. Hoeveer ga ik met een cliënt? Wat kan ik wel of niet declareren? Het zijn onzekerheden waar bijna iedere advocaat mee worstelt, maar waar onderling niet over gesproken wordt. Dat kan veel stress en psychische klachten opleveren. Zeker als het schort aan zelfvertrouwen en men twijfelt de capaciteiten te hebben om die vaardigheden te ontwikkelen.’

‘Daar komt bij dat onze maatschappij razendsnel verandert’, zegt Rüna Honig, voormalig advocate en tegenwoordig werkzaam als coach voor de advocatuur. ‘Er komt continu nieuwe informatie op ons af en niets

Arthur van Wees

is meer zeker in het leven. Dat maakt dat mensen stevige persoonlijke ankers nodig hebben om in balans te blijven. Alleen met flink wat persoonlijke bagage kun je tegenwoordig nog effectief functioneren.’

Maar waar haalt de jonge, startende advocaat die bagage vandaan als hij terechtkomt in een cultuur die beheerst wordt door veertigplussers die op een totaal andere manier in het leven staan? Waar nauwelijks tijd is om stil te staan bij de vraag of men wel voor de juiste carrière heeft gekozen. ‘De nieuwe generatie is kritisch en vindt de balans tus-

Maarten de Haas

sen werk en privé belangrijk,' aldus Honig. 'En ze zijn minder weerbaar, want opgegroeid tijdens een *booming* economie en weinig tegenslag gewend. Een van de belangrijkste vraagpunten van de stagiaire is dan ook: hoe hou ik mij staande?'

Het antwoord zit 'm in een gedegen begeleiding, gericht op persoonlijke en professionele ontwikkeling. Of, om in hedendaagse termen te spreken, in coachen. De vraag is alleen: wie coacht er, en hoe?

IS DE PATROON DE BESTE COACH?

Wie een stagiaire in huis haalt, geeft daarmee aan een adequate begeleiding te kunnen bieden. En het huidige systeem ziet de compagnon nog steeds als de aangewezen persoon om de taak van patroon op zich te nemen.

Edwin Petterson, senior opleidingsadviseur bij Reed Business Information, vraagt zich af of het hele systeem van het stagiaarschap niet eens moet veranderen. 'Een advocaat wordt opgeleid om advocaat te zijn, misschien moet een patroon apart opgeleid worden tot patroon.' Petterson denkt echter dat er geen een patroon is die zal zeggen geen zin te hebben in stagebegeleiding. Om compagnons ervan te doordringen dat het patroon beter en anders moet functioneren, was Petterson vijf jaar geleden een van de beden-

kers van de training *De patroon als coach*. Het uitgangspunt: de patroon dicteert niet, maar stuurt zijn stagiaire en vraagt naar diens bevindingen. Het doel: de capaciteiten van de stagiaire beter benutten. Petterson: 'Het was vooral bedoeld als *eye-opener*. Mensen bewust maken van het belang van begeleiding. En het was opvallend bij hoeveel mensen er aan het eind van de trainingsdag een lichtje opging.'

Maar hoelang blijft dat lichtje branden? Petterson: 'Als je een vaardigheid niet regelmatig toepast, ebt het weer weg. En dat gebeurt door de werkdruk. Ik denk dan ook dat het vooral die mensen zijn die stagebegeleiding serieus nemen, die er echt wat van opsteken.'

Katinka Habermehl van Converge Human Capital Solutions, een HR-adviesbureau, gelooft niet dat coachen te leren valt in een training of cursus. 'Daar leer je kunstjes en coachen is geen kunstje. Echt coachen gaat verder dan even praten of stimuleren. Het gaat over waar je staat in het leven, waar je tegenaan loopt en welke *tools* er voor jou zijn om dat te verbeteren en te voorkomen. Daarom vraag ik me af of je van compagnons kunt verlangen dat ze ook coach zijn, want niet iedereen heeft daar de vaardigheden voor in huis. Ten eerste wordt er nauwelijks gecommuniceerd in de advocatuur, dus ook niet tussen stagiaire en patroon. Als er al

feedback wordt gegeven, dan gaat het over zaken die niet goed zijn gegaan, bijvoorbeeld te weinig declarabele uren. Dat is heel slecht voor de ontwikkeling van iemands zelfbeeld. Negatieve kritiek is makkelijker te incasseren, als je ook positieve feedback krijgt. Ten tweede moet een patroon die een stagiaire wil begeleiden zichzelf goed kennen en zich realiseren dat hij niet zijn eigen normen en waarden op de ander moet projecteren.'

Volgens Habermehl is daarom van belang dat de compagnon die bereid is om coachingsvaardigheden te ontwikkelen, eerst zelf gecoacht is. 'Goed leiding kunnen geven, vergt inzicht in het eigen functioneren, in zowel je zwakke als sterke kanten. Pas dan kun je ook voor anderen een goede coach zijn. Maar door de hiërarchie binnen de beroepsgroep blijft het moeilijk voor een stagiaire om zich kwetsbaar op te stellen tegenover zijn patroon. Beter zou zijn als eens in de zoveel tijd een groepje stagiaires bij elkaar gaat zitten, met een senior-medewerker als vertrouwenspersoon, om alle vragen

'Het scheelt een jaar of twee investeren in iemand die waarschijnlijk toch afhaakt'

Riina Honig

foto: Eelco Loode

Edwin Petterson

en onzekerheden boven tafel te halen. Voor zo'n senior is dit een mooie ervaring en de *knowhow* neemt hij mee de maatschap in als hij compagnon wordt.'

Net als Katinka Habermehl ziet ook Rüna Honig coachen het liefst volledig geïntegreerd in de advocatuur. Ze noemt het zelfs haar persoonlijke missie. 'Coachen moet met het oog op verdere professionalisering van de advocatuur een vast begeleidingsinstrument binnen de beroepsopleiding worden. Als stagiaires van meet af aan worden gecoacht op ontwikkelingspunten, worden advocaten "vanaf de wortel" opgevoed met dit instrument, en kunnen ze later zelf binnen hun kantoor anderen coachen. Daar moet binnen de strakke cultuur van het tijdschrijven dan wel ruimte voor worden ingebouwd. En men moet af van het idee dat coachen alleen nodig is bij disfunctioneren. Je afvragen wat je sterke en zwakke kanten zijn, en dus waar je potenties liggen, is juist een teken van kracht. In de advocatuur houdt men de zwakke plekken liever onder tafel. Daar praat je niet over, want dat kan je de kop kosten.'

HULP VAN BUITENAF

Die cultuur verander je niet zomaar, merkt Maarten de Haas van Raymakers v/d Bruggen. Samen met een aantal kantoren onderzoekt hij de mogelijkheden van intern coachen en intervisie. 'Wat wij willen is een soort klasje van vier of vijf jonge advocaten organiseren dat regelmatig bij elkaar komt om in een veilige omgeving, dus met een externe begeleider, over twijfels en problemen in het vak te praten. Als je dit als kantoor voor elkaar krijgt, ben je een eind op de goede weg.'

Tot die tijd zijn er voor niet-vakinhoudelijke begeleiding genoeg adviesbureaus en personal coaches. Behalve programma's als onderhandelen, timemanagement, stressmanagement, effectief communiceren en hoe je voor te bereiden op een functioneringsgesprek, kijken externe adviseurs nog wel eens verder dan het aanleren van techniekjes. 'Soms krijgen we met een stagiaire te maken die volgens zijn patroon inhoudelijk wel goed is, maar net niet assertief genoeg', vertelt Martine Brands, senioradviseur bij adviesbureau LTP. 'Als we met zo'n stagiaire aan de slag gaan, proberen we te achterhalen hoe het komt dat iemand zo is. Lukt het om persoonlijke blokkades op te heffen, dan bereik je meer effect met je training. Komen we erachter dat iemand onderhandelen waarschijnlijk nooit echt leuk zal gaan vinden, dan zou switchen naar een andere sectie de oplossing kunnen zijn.'

Rüna Honig: 'Als je met de hulp van een coach ontdekt waar je van nature goed in

bent, wordt het leven leuker. En misschien betekent dat dat iemand erachter komt helemaal niet in de advocatuur te willen werken. Of dat de cultuur van het kantoor hem niet ligt. Dat is zuur als de werkgever de opdrachtgever is, maar die kan het ook van de positieve kant bekijken: het scheelt weer een jaar of twee investeren in iemand die waarschijnlijk toch afhaakt.'

Een tweedejaars stagiaire die anoniem wenst te blijven gaf in een gesprek met haar patroon aan te twijfelen aan haar keuze voor het kantoor, of misschien zelfs wel aan haar keuze voor de advocatuur. 'Daar werd goed op gereageerd. Ze herkenden mijn twijfels en boden me aan om dat met een externe coach uit te zoeken. Die coach neemt geen beslissing voor mij, maar helpt me om dingen die zo verweven zijn met mijn leven, opnieuw te bekijken. Ik heb de opdracht gekregen oriënterende gesprekken met kleinere kantoren aan te gaan, want ik ben er wel achter dat ik een loop-

Martine Brands

foto: Chris van Houts

Monique Meeuwisse

baan in de advocatuur niet zomaar moet uitsluiten.'

Ze boft dat ze de gelegenheid heeft gekregen haar carrièrekeuze rustig te bezien, want niet iedereen krijgt het aangeboden. 'Ik ben gaan inzien dat er meer mogelijkheden voor me zijn. Ik kan nog niet zeggen of ik een inschattingfout heb gemaakt wat dit vak betreft, maar ik wist van tevoren absoluut niet wat er van me verwacht zou worden. Je moet snel zelfstandig werken, goed kunnen bluffen en vierkant achter een klant willen staan. Dat is nogal wat.'

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

En dat is ook precies waarom stagiaires soms dreigen stuk te lopen. Psycholoog Monique Meeuwisse, als loopbaanadviseur en coach werkzaam bij GITP International B.V., ziet ze regelmatig. 'Het vak blijkt zwaarder dan ze verwacht hadden. Veel jonge advocaten zijn zich te weinig bewust van de eisen die er in de praktijk aan ze worden gesteld. Als ze problemen ondervinden, zie ik ze terug in bijvoorbeeld korte coachingstrajecten.'

Meeuwisse heeft een training ontwikkeld die tot doel heeft de weerbaarheid van advocaat-stagiaires te vergroten. 'Weerbaarheid is belangrijk. Het speelt een rol in de contacten met (veeleisende) cliënten, met advocaten van de wederpartij en in de omgang met col-

lega's en patroon. Een patroon die bijvoorbeeld nooit bevestiging geeft, omdat hij vindt dat hard werken er nu eenmaal bijhoort, kan een onzekere stagiaire nog onzekerder maken.'

Ook Honig ziet veel overbelaste stagiaires. 'Ze willen te veel en te snel en weten geen grenzen te stellen. Als een patroon onophoudelijk dossiers op het bureau van zijn stagiaire blijft stapelen en die durft geen nee te zeggen, dan kunnen er spanningen ontstaan. Want die stagiaire wil niet alleen werken, maar ook nog een leuk leven leiden. Coachen verandert niet het gedrag van die patroon, maar leert de stagiaire wel hoe hij zelf verandering in de situatie kan brengen. Het gaat erom dat je persoonlijke verantwoordelijkheid voor je eigen problemen leert nemen', vindt Rüna Honig. 'En dat is een uitdaging voor veel advocaten.'

Zinvol misschien om die eigen verantwoordelijkheid al in een iets eerder stadium te kweken? Katinka Habermehl: 'Een coach kan de stagiaire inzicht geven in zijn sterke en zwakke punten en zijn valkuilen. Zo leert hij op welke punten hij zich moet toeleggen voor een optimale ontwikkeling binnen de advocatuur. De stagiaire maakt zelf een persoonlijk ontwikkelingsplan en voelt zich daardoor medeverantwoordelijk voor zijn verdere loopbaan. Het plan biedt de compagnon een leidraad in de interne begeleiding.'

Ook een assessment kan die functie hebben. Monique Meeuwisse test al ruim acht jaar sollicitanten op hun geschiktheid voor de advocatuur. Ze geeft een geschiktheidsadvies, maar ook ontwikkeladviezen. 'Een goede cijferlijst zegt weinig over iemands geschiktheid voor het vak. Het gaat er ook om dat iemand assertief genoeg is, voldoende gesprekstechnieken heeft, niet te onzeker is en hard wil en kan werken.' Steeds meer kantoren maken gebruik van assessment in de laatste fase van de sollicitatieprocedure, maar benutten de uitkomst nog niet optimaal in de begeleiding. Meeuwisse: 'Sommige rapporten verdwijnen in een la als

een stagiaire eenmaal aan het werk is. Soms blijven de adviezen zelfs bij P&O, omdat er patroons zijn die vinden dat een stagiaire die op bepaalde punten extra begeleiding nodig heeft eigenlijk per definitie niet goed genoeg is.'

Misschien hebben die wel gelijk, denkt Edwin Petterson. 'Het is de vraag of een stagiaire voor zijn ontwikkeling als mens wel bij zijn patroon moet zijn. Moet hij dat niet gewoon in zijn vriendenkring of relatie zoeken? Of is het misschien een taak van de universiteit, die de aandacht daarvoor door tijdsdruk ook al verloren heeft?'

De Amsterdam-Nijenrode Law school heeft dat laatste goed begrepen. In samenwerking met LTP is een Personal Development-programma ontwikkeld dat door de hele éénjarige mastersopleiding verweven zit. Dankzij stresshantering, coachen en intervisie weet de student waar hij goed in en begint hij als een steviger persoon aan zijn advocatenstage. LTP-adviseur Mirjam Brands: 'Bovendien snappen ze beter wat hun positie is en weten ze zich aan te passen aan de cultuur. Nu denken stagiaires wel eens dat ze bij binnenkomst al compagnon zijn.'

Katinka Habermehl

*'Echt coachen gaat verder dan
even praten of stimuleren'*

(advertentie)

ONAFHANKELIJKE GESPECIALISEERDE BOARDROOM CONSULTANCY EN ONDERSTEUNING ADVOCATUUR

Ondersteuning advocatuur bij geschillen ter zake van:
fusies en overnames; jaarrekeningen, accountantscontrole en
accountantsverklaringen; belangenverstrengelingen;
waarderingvraagstukken en schadebepaling

Optreden als deskundige in procedures

Second opinions, arbitrage en bijzondere onderzoeken

Advisering beheersingsvraagstukken en administratieve
automatisering,
bedrijfseconomische en accountancy vraagstukken

Drs. R.H. Veenstra RA
" DE ACCOUNTANT BEOORDEELD"
Kluwer bedrijfswetenschappen, ISBN 90-267-1932-9

VEENSTRA
ACCOUNTANCY-CONSULTANTS

Galerij 3, 1411 LH NAARDEN
tel.: 035-6943060 fax: 035-6951632

www.veenstraaccountancy.nl

Iks ging weer eens pleiten

Leo van Osch

Wat voor soort soep zou het nu geweest zijn, zo vroeg hij zich af, toen hij het proces-verbaal had doorgenomen. Niet dat het er ook maar iets toe deed, maar X ergerde zich weer aan het gebrek in detaillering en het hemelergende, fantasieloze politie-schooljargon waarmee het hele proces-verbaal vol stond.

Cliënte Mutsaers, een redelijk gezette volkswrouw met krulspelden in het haar, woonde in een wijk waar de zomer werd doorgebracht onder een in de betegelde voortuin geperste partytent. Met haar broer was ze naar zijn kantoor gekomen om genoemd pv door te nemen. Het was warm weer en broerlief had behoudens een slobberende trainingsbroek slechts een donkergroen halterhemdje aan. Halterhemdjes zonder dat de dragers in kwestie ook daadwerkelijk halters gebruiken, moesten al helemaal verboden worden dacht hij.

Mevrouw Mutsaers had haar verderop wonende alleenstaande broer in een variant op tafeltje-dek-je, een pannetje eigengemaakte bouillon willen bezorgen. Onderweg had ze woorden gekregen met een buurvrouw van haar broer, een toppenknipper, zoals broerlief verduidelijkte, met verwijzing naar een lucratieve, maar voorbijge weedhande op haar zolderverdieping. "Ik heb ze verlinkt bij de Soos," gaf cliënte met opgeheven hoofd toe. Enig oud zeer derhalve. Enfin, ruzie op en soep over straat, naar broer gehold en vanaf dat moment was de halve buurt, toch al niet vies van een verzetje, zich er mee gaan bemoeien. Cliënte was als enige gedagvaard omdat ze de soep als wapen zou hebben gebruikt en ook nog klappen zou hebben uitgedeeld.

Mevrouw Mutsaers ontkende: "De soep was niet heet, hooguit nog warm en je denkt toch niet dat ik met die soep ga gooien; d'r zat wel voor 5 euro mager soepvlees in." Een pleitbaar standpunt meende X. Een getuigenverklaring waarin gewag werd gemaakt van aangeefster met vermicellislierten in het haar werd met hoongelach weggewimpeld.

Het pv was laat bij hem bezorgd. De zitting zou daags nadien plaatsvinden en tijd om een tweetal door de politie in het geheel niet gehoorde getuigen door de officier te laten oproepen, was er niet meer. Aanhouding was ook zo wat. Dan de getuigen maar meenemen ter zitting. De dag erna zat cliënte met familie en getuigen zwetende en puffend in de wachtkamer al was zij in afwachting van het laatste oordeel. Hij probeerde haar gerust te stellen. Na het horen van de twee getuigen geloofde de Officier er gek genoeg nog steeds in, al kon dat ook te maken hebben met het feit dat het slachtoffer op de eerste bank van het zaaltje zat en obstinaat elke opmerking van zijn cliënte met een verwaarloosd gesnuif meende te moeten beantwoorden. Toen X verhaalde hoe zonde het was van die krachtige bouillon meende hij te zien dat de politierechter zijn hand even voor zijn mond diende te houden. Het werd een vrijspraak die tot veel vreugdetranen leidde.

Nu was het, zo mijmerde hij, terwijl hij naar zijn fiets liep, slechts hopen dat zijn cliënte, als ze haar dankbaarheid al zou willen omzetten in materiële gaven, de obligate fles wijn zou vervangen door een pannetje eigengemaakte groentesoep.

Half leeg of half vol.

Wat denk jij? Ben jij iemand met visie en ben je eigenwijs genoeg om anderen te overtuigen? Dat kan als advocaat-stagiair bij Holland Van Gijzen. Een jong en ondernemend advocaten- en notarissenkantoor.

Voor onze verschillende vestigingen zijn we op zoek naar een:

- **Advocaat-stagiair ondernemingsrecht** (alle vestigingen)
- **Advocaat-stagiair vastgoed en overheidsadvisering** (Utrecht)
- **Gevorderd advocaat-stagiair huurrecht** (Eindhoven)

Overtuig ons. Stuur je sollicitatie naar Daphne Groenendijk van Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen, Postbus 2295, 3000 CG Rotterdam, t/L (010) 406 51 93 of recruitment@hollandlaw.nl. Voor meer informatie, kijk op www.hollandlaw.nl.

Holland Van Gijzen heeft een strategische alliantie met de belastingmaatschap van **EINER & YOUNG** en maakt deel uit van **EY Law**.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSSEN

Als een vis in het water?

Je voelt het vanzelf als de grenzen bereikt zijn. Misschien is het tijd voor een andere werkgever? Wij zijn op zoek naar juristen die zichzelf zijn en blijven, in een omgeving met voldoende bewegingsvrijheid. Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Een jong en ondernemend advocaten- en notarissenkantoor.

Voor onze verschillende vestigingen zijn wij op zoek naar een:

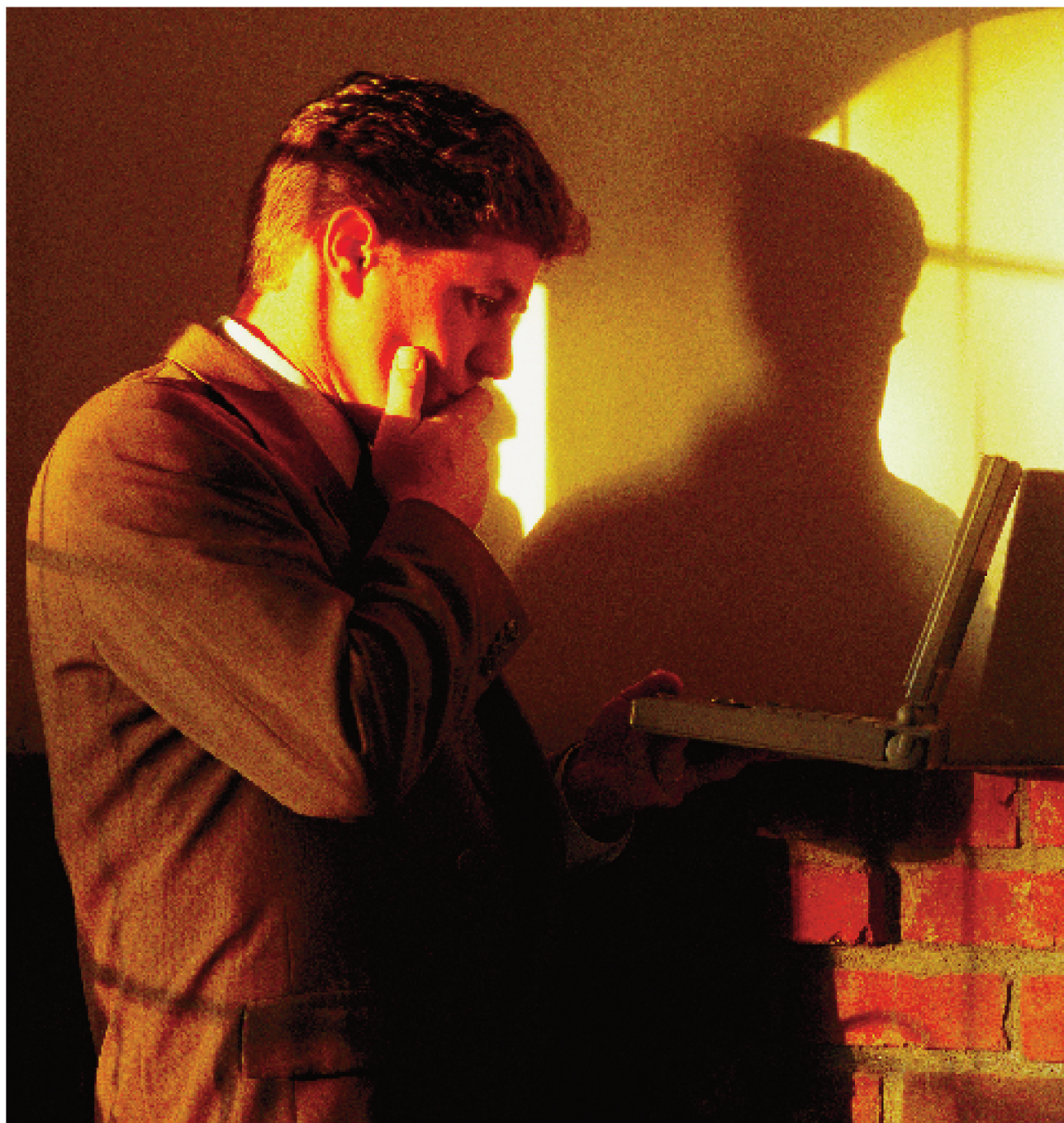
- **Advocaat-medewerker arbeidsrecht** (Eindhoven en Rotterdam)
- **Advocaat-medewerker ondernemingsrecht** (Eindhoven en Utrecht)
- **Advocaat-medewerker bank- en effectenrecht** (Amsterdam)

Behoeft u een wat ruimere omgeving? Stuur dan je sollicitatie naar Daphne Groenendijk van Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen. Postbus 2295, 3000 CG Rotterdam, tel. (010) 406 51 93 of recruitment@hollandlaw.nl. Voor meer informatie, kijk op www.hollandlaw.nl.

Holland Van Gijzen heeft een strategische alliantie met de belastingmaatschap van **EYER & YOUNG** en maakt deel uit van **EY Law**.

HOLLAND VAN GIJZEN
ADVOCATEN EN NOTARISSSEN

Movir en uw h

w hypotheek.

Movir is bekend als de AOV-verzekeraar van het vrije beroep. Maar dit is slechts een deel van onze activiteiten. Want Movir is als geen ander zo nauw betrokken bij de ontwikkelingen binnen het vrije beroep. Wij volgen die niet alleen, maar initiëren ze vaak ook. Wij kennen als geen ander de situatie waar de vrijeberoepsbeoefenaar zich in bevindt.

Naast zelfstandig ondernemer, die een praktijk moet opbouwen, moet iemand met een vrij beroep ook wonen. Juist dan komt het erop aan dat u als vrijeberoepsbeoefenaar advies krijgt van mensen die zo'n situatie uit de dagelijkse praktijk kennen en begrijpen.

U kunt kiezen uit hypotheeklen die speciaal voor u op maat gemaakt zijn. Volledig toegesneden op uw wensen en afgestemd op

uw toekomstverwachtingen. Door combinatiemogelijkheden kunt u uw financiële

zekerheid optimaal laten aansluiten bij uw persoonlijke situatie. Niet alleen nu, maar voor elk moment in uw leven.

Movir toont ook met haar hypotheeklen weer aan dat zij de echte partner is van het vrije beroep. Vraag uw adviseur naar de mogelijkheden die Movir biedt of kijk op onze internetsite: www.movir.nl.

Movir biedt u onder andere: + arbeidsongeschiktheidsverzekeringen + praktijkfinanciering + hypotheeklen + beroepsaansprakelijkheidsverzekering + betaalmeak + preventieprogramma's + reïntegratieprogramma's

Partner van Professionals. **movir**

(advertentie)

Zijn buitendienstfunctie is Peter op het lijf geschreven.

Fraude. Het is overal. Op dinsdagmiddag om 14.35 uur in Peter's schietbalk ingetrokken. Omdat zijn bus er was afgestopt dat Peter zijn werkweek besteedt aan klanten bezoeken. Concreet zijn bezwaarschijven.

Fraude? Schalke & Partners heeft de antwoorden staan boven. Of helpt u het voorkomen. Gewoone zaken als vermoedens van in- of externe diefstal, oplichting, bedrijfsoplossing, productvervalsing, levertijd, afrekening, dubbele facturen en onrechtmatig ziekteverzuim. Ook u kunt er zeker van te maken krijgen. Meer ook voor screenings en security-audit is het goed het zaken voor het voorkomen te nemen. Schalke & Partners. Direct. Doortarief. Door de wet geregeld.

Schalke & Partners bv
 Bureau voor buitendienst en -praktijk

MET DE NEUS OP DE FEITEN
 info@schalke.nl T 070 332 11 44 www.schalke.com
 Eindhoven - Amsterdam - Antwerpen - Brussel

Wij leveren u medische argumenten

De afgelopen tien jaren werden de meest uiteenlopende problemen aan onze artsen voorgelegd. Een greep uit de dagelijkse praktijk:

De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?

De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?

Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeert ik zijn smart?

De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?

De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zo veel als vroeger?

De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

Laan 20
 2512 GN Den Haag
 tel 070 345 98 08
 fax 070 345 98 11
 e-mail j.w.bins@wxs.nl
 www.binsmedical.com

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

dr. mr. J. W. Bins, arts RGA

Bent u die advocaat-medewerker
 faillissementsrecht naar
 wie ik op zoek ben?

Meer weten? Bel mr. Maggy Buschgens

VOXIUS
 VOOR JURISTEN
 VAN ST EN INTERIM

WWW.VOXIUS.NL

TEL 010 - 240 06 05

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
 Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
 Fax: 010 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

RECHTER JAN VAN DER DOES

De praktijk van mr. Simon Kok

Voor mr. Simon Kok lijkt het strafrecht een toevalligheid, zoals ook misdaad dat is. En toeval laat zich niet dwingen. De sancties van het recht hebben nauwelijks invloed op de keuzes van zijn cliënten, terwijl ook andersom het recht niet in zichtbare verlegenheid wordt gebracht door de geringe effecten. Recht en misdaad cirkelen als twee blinde dansers om elkaar heen.

En afgezien daarvan, welke vrijheid hebben mensen eigenlijk? Zitten zij niet vast als een marionet aan touwtjes rond de vinger van eenzelfde onzichtbare hand? Heeft eigen inbreng enige invloed op de uitkomst? De ene of de andere rechter, de ene of de andere verdachte, het één of het andere woord, het maakt in wezen niet veel uit.

Ooit was het anders. Dertig jaar geleden kwam mr. Kok op de golven van de collectieven de advocatuur binnen. Het was de bekende tijd van maakbaarheid en verbeelding. Het ging om de belangen van geschonden vrouwen en uitgezogen huurders. Krakers en arbeiders bevolkten het open spreekuur.

In de loop der jaren hebben de maten hun carrière elders gevonden. Zij namen de vitaliteit mee. Alleen mr. Kok bleef achter. De jaarlijkse tredmolen van honderden zaken in een solitaire praktijk deed het vuur langzaam maar zeker doven.

Mr. Kok is nu een leeftijdloze vijftiger. Het lange grijze haar is naar achteren gekamd. Hij heeft een trage tred, die door sommigen als een teken van diepzinnigheid wordt beschouwd. Zijn openvallende toga wordt door de bef bijeengehouden. Een leesbril bungelt op zijn buik.

Soms is hij te vroeg. Dan zwerft hij als een dakloze door de gangen van de rechtbank en neemt uiteindelijk plaats op de achterste bank van de zittingszaal. Daar luistert hij, voorovergebogen, naar het betoog van zijn voorganger. De bril vergroot de ogen, waardoor het lijkt alsof hij in een staat van voortdurende verbazing verkeert.

Een plotselinge verliefdheid deed een jaar geleden dit kalme bestaan op zijn grondvesten trillen.

Zij was cliënte en woonde al jaren in Nederland. Tweemaal eerder was een procedure om een verblijfsvergunning op niets uitgelopen. Een jonge vrouw met een kwetsbare glimlach.

Voor het eerst sinds jaren iemand die niet inwisselbaar was.

Illustratie: Wouter van Riesen

Maar het enthousiasme van mr. Kok sloeg niet over op de overheid, zodat het uiteindelijk de bestuursrechter was die zich moest buigen over de vraag of deze liefde vertaalbaar was in een verblijfsvergunning. Er waren moeilijke vragen over de duurzaamheid van de relatie en over de financiële draagkracht van mr. Kok. Door de euforie waarin hij verkeerde kon hij niet goed achterhalen wat van die vragen de relevantie was. Maar de oude verbeelding kwam tot leven, en hij had woorden die een wereldrijk konden stichten.

Haar problemen uit het verleden omschreef hij in schrille kleuren, terwijl de toekomst hem en haar toelachte. Als zij eerst maar eens uit vreemdelingenbewaring kwam.

De bestuursrechter zag er niets in, en daarna het meisje ook niet meer.

Sindsdien zwerft mr. Kok weer door de rechtbank en bedient arbeider en kraker als voorheen. Het avontuur heeft zijn trekken verscherpt. Hij zit op de achterste rij, met nog grotere verbazing. Hij weet als geen ander: we zijn spelers in een spel, waarvan wij het plot niet hebben bedacht. ●

HET ETHISCH PEIL VAN...

Martin de Witte

Advocaten kunnen in ethisch netelige situaties belanden. Hoe gaan ze dan te werk? Hoe denken ze over hun normen en waarden?
Martin de Witte: 'Door de overheid niet altijd te gehoorzamen, kun je dingen ook ten goede veranderen. Door het kraken is men bijvoorbeeld anders gaan denken over de verdeling van woonruimte.'

Daniela Hooghiemstra

journalist

Mr. M.J. de Witte (40 jaar, ongetrouwd, twee kinderen, beëdigd 1988; Amersfoort) over zijn belangrijkste zaak

Belangrijk zijn ze allemaal. De meest spraakmakende zijn onze claim tegen de tabaksindustrie, de civiele zaak tegen de gemeente Enschede vanwege de vuurwerkcramp en de zaak tegen het ondeugdelijke implantaat-voorbehoedmiddel van Organon.

Met welke regels bent u opgevoed?

Ik ben gereformeerd opgevoed. Als kind werd mij al verteld dat ik een zondaar was. Je weet nooit of je het goed doet. Veel regels. Geen televisie kijken op zondag. Maar mijn ouders waren ook wel pragmatisch met de regelgeving. Zo hebben ze mij al vroeg door-drongen van het belang van het gebruik van voorbehoedmiddelen. Ze waren zelf jong ouders geworden en omdat ik nogal een onderzoekend type was, vonden ze dat ze mij moesten waarschuwen. Het besef van zonde is mij altijd vreemd geweest. Ik kan eigenlijk niet begrijpen dat mensen kunnen geloven.

Waarom niet?

Waar het denken ophoudt, begint het geloven. Bij mij is er dan gewoon niks meer.

Hoe bent u van uw geloof gevallen?

Op mijn zeventiende raakte ik marxistisch georiënteerd. Ik was altijd begaan met het lot van de zwakkeren. In de kerk hoorde ik nooit iets pro-arbeider. Na school kwam ik in een kraakpand terecht. Nou, dan is het met je geloof snel afgelopen. Voor mijn

'De rechtlijnigheid in het marxisme sprak mij inderdaad wel aan'

foto: Rodney Kersten

ouders was het wel even schrikken. Maar hun traditionele geloof is in de loop der tijd ook steeds meer verschoven naar het hindoeïsme en het boeddhisme.

En u stapte van het ene dogma in het andere?

De rechtlijnigheid in het marxisme sprak mij inderdaad wel aan. Ik ben in mijn denken en doen nog steeds rechtlijnig. Ik ben geen marxist meer, maar stem nog wel links.

Ik koop alleen biologisch-dynamisch vlees en het liefst ook onbespoten groenten.

Betrapt u uzelf vaak op onvolkomenheden?

Nee.

Wanneer heeft u zich voor het laatst schuldig gevoeld?

Kan ik mij niet herinneren. Ik twijfel niet vaak aan mijzelf. Daar mag ik mij gelukkig mee prijzen.

Hoe weet u of u het goed doet?

Dat merk ik omdat actie reactie uitlokt. Ik merk het dus aan mijn omgeving. Ik ben ook best wel eens ontevreden met mijn gedrag, hoor. Gisteren nog was ik met mijn vriendin bij de Parade [theaterfestival, red.] We moesten een uur in de hitte in de rij staan en toen we aan de beurt waren, waren de kaarten op. Dan slaag ik er dus niet in om de rest van de avond voor haar nog een beetje plezierig te zijn. Daarin vind ik mijzelf tekortschieten.

Welk spreekwoord of gezegde vat uw normen- en waardepatroon het best samen?

'A little less conversation, al little more action please.'

Lijkt u op uw vader en moeder?

Ik ben blij dat ik de verbale vaardigheden

‘Laat de gemeente Enschede maar een hoge rekening betalen, dan leren we er misschien nog wat van’

heb van mijn moeder, die enorm kletst. Mijn vader, die zich heeft opgewerkt van hulp bij een groenteboer tot boekhouder bij een groot bedrijf, is meer een doener. Ik heb van beiden iets. In mijn vak gebruik ik het praten om iets te doen.

Heeft u wel eens iemand geslagen?

Ja, een van mijn jongere broers, toen die mijn vader uitschold.

Verbaal vernederd?

Nee.

Bedrogen?

Nee.

Vindt u overspel een zonde?

Daar heb je het al, dat woord zonde.

Overspel is soms onvermijdelijk. Kwalijker, armoedig en laf, vind ik het om er tegen je partner niks over te zeggen.

Is het beter om je partner te kwetsen?

Dat is vervelend, maar ik vind per se dat het moet worden besproken. Wie A zegt, moet ook B zeggen.

Door wie laat u zich de wet voorschrijven?

Me, myself and I, en nog een paar anderen.

Wie zijn die anderen?

Mijn zoontje van elf is de laatste tijd erg aan het redeneren om iets gedaan te krijgen.

Soms moet ik hem gelijk geven. Ik rookte bijvoorbeeld en ben daar onder andere door zijn betoog dat je er dood aan gaat, mee opgehouden. Maar ik zeg soms ook: nu hebben we dit besproken en is het klaar. Je kunt niet aan de gang blijven. Mijn vriendin beïnvloedt mij, en collega's op kantoor houden mij soms ook wel tegen.

En de staat?

Nee. Als ik 's nachts op de snelweg 160 wil rijden, kan ik zelf die verantwoordelijkheid wel nemen. In het verleden heb ik regelmatig bezwaarschriften ingediend tegen verkeersboetes. Dan kwam zo'n boete bijvoorbeeld een halfjaar na dato. Hoe kan ik mij dan nog herinneren of ik daar toen wel reed? *U heeft niet veel op met de overheid?*

Mijn vertrouwen in de overheid is inderdaad niet groot. Burgemeester Mans van Enschede laat de boel in het honderd lopen, maar mag rustig blijven zitten. Door de overheid niet altijd te gehoorzamen, kun je

dingen ook ten goede veranderen. Door het kraken is men bijvoorbeeld anders gaan denken over de verdeling van woonruimte.

Maar er zijn grenzen. De Belastingdienst til ik bijvoorbeeld niet.

Betrapt u uzelf wel eens op luiheid?

Gelukkig wel.

Welke zaak heeft u tot dusver persoonlijk het meest aangegepen?

Als ik bij een zieke roker op bezoek ben die naar adem zit te snakken, grijpt mij dat aan. Maar ik hou eigenlijk altijd zoveel afstand dat ik niet echt persoonlijk betrokken raak.

Vindt u dat u door advocaat te zijn, een goed doel dient?

Zeker.

Waarom?

Met de zaken die ik doe, breng ik maatschappelijke veranderingen teweeg.

U heeft toch gewoon een winkel?

Zo zie ik dat niet. Ik kies zaken ook uit op de mogelijkheid om iets te veranderen. Door mensen hun recht te laten halen tegenover de grote macht van bedrijven of overheid, dien ik een maatschappelijk doel.

Is het ontstaan van een claimcultuur in Nederland een maatschappelijk doel?

Nou, het valt erg mee met die claimcultuur. Uit onderzoek is gebleken dat van claimcultuur in Nederland nauwelijks sprake is en dat het voordeel van claimcultuur bovendien is dat gebreken in de samenleving aan het licht komen. Laatst heeft een vrouw in Amerika miljoenen dollars gekregen omdat ze hete koffie van McDonald's over haar schoot had gekregen. Wat bleek? Ze maakten die koffie expres zo heet, zodat je niet kon proeven dat geen echte koffie werd gebruikt. Dus zei die rechter: 'Hoeveel besparen ze met zo'n truc? Keer dat dan maar uit aan die mevrouw'. De maatschappij wordt daar alleen maar beter van. Ik zeg dus: laat de gemeente Enschede straks maar een hoge rekening betalen, dan leren we er misschien nog wat van.

Zijn de mensen die u verdedigt allemaal goudeerlijk?

Nee, maar daar gaat het niet om. Een neo-nazi zal ik niet graag verdedigen. Maar het

gaat om de zaak. Als die neo-nazi een been heeft verloren vanwege een grove medische blunder die door een ziekenhuis in de doofpot wordt gestopt, verdedig ik hem.

Was de politiek geen geschikter vak voor u?

Ik heb vorig jaar even overwogen om voor GroenLinks of de SP de politiek in te gaan. Maar ik heb besloten dat het toch niks voor mij is. Je moet te veel compromissen sluiten. Dan haal ik mijn gelijk liever bij de rechter. *Bent u een goede vriend voor uw vrienden?* Ze kunnen mij altijd bellen, maar attent zal ik nooit worden.

Heeft u wel eens het gevoel dat u macht heeft over anderen?

Ja.

Associeert u dat gevoel met vrijheid?

Nee, met weten hoe je het kunt krijgen. Meewerken aan een tv-uitzending bijvoorbeeld over Organon. Dan gebeurt er wat, dan heeft die fabrikant een probleem.

Is dat een lekker gevoel?

Ach, dat weet ik niet. Ik heb daar eigenlijk geen speciaal gevoel bij. Ik heb liever gezag dan macht. Macht dwing je af. Gezag heb je. Mijn kantoor staat te boek als gezaghebbend. Zo wil ik het graag horen. ●

Ethisch peil: 7

De Witte is, zoals hij zelf zegt, 'rechtlijnig' in zijn denken. Zijn natuur sluit de dubbele moraal uit, wat hem betrouwbaar maakt. Tegenover zijn prijszwaardige rechtlijnigheid staat echter het niet of nauwelijks toestaan van (zelf)twijfel. Dat kan leiden tot de neiging de (complexe) werkelijkheid te versmallen en in de rechte lijn te dwingen. Omdat vasthouden aan een rechte lijn met de hulp van een trechter geen bovenmenselijke inspanning vergt, komt De Witte uit op een nette 7.

(advertentie)

10 JAAR DE RECHTER

HET NIEUWSTE DEEL!
€ 12,50. HET PERFECTE
RELATIEBESCHENK OF
CADEAU VOOR IN HET
KERSTPAKKET!

VOOR DE FYNPROEVERS!
DEEL 6 IN LUXE EDITIE,
MET LINNEN OMSLAG!
GELIMITEERDE OPLAGE
VAN 200 GENUMMERDE EN
GESIGNERDE EXEMPLAREN.
EEN EXCLUSIEF BOEK VOOR
€ 40,-!

OOK KUNT U EEN ORIGINELE RECHTERSTRIP BESTELLEN. ZEBER GESCHIKT VOOR OP KANTOOR OF IN DE WACHTKAMER! VOOR € 250,- HEBT U EEN UNIEKE STRIP NAAR EIGEN KEUZE.

SPECIALE AANBIEDING: ORIGINELE STRIP + LUXE EDITIE VOOR € 295,-

ALLE BEDRAGEN ZIJN INCLUSIEF BTW EN EXCLUSIEF VERZENDKOSTEN.

BEL EN BESTEL : TEKENSTUDIO VAN MUYLWICK
TEL. 0521-382976
INFO@JESSECARTOONS.COM

WWW.JESSECARTOONS.COM

HOE ZAT HET OOK ALWEER MET...

Willem Heemskerck

In deze aflevering de intrekking van een kort geding. Wat te doen om de kosten vergoed te krijgen? Een gedaagde die geconfronteerd wordt met een eiser die een kort geding intrekt hoeft echter evenmin met lege handen te staan.

de intrekking van een kort geding?

Veel kort gedingen worden nog vóór de zitting ingetrokken. De beweegredenen van eiser kunnen velerlei zijn: hij gelooft niet meer in de zaak, heeft door gewijzigde omstandigheden niet langer belang, gedaagde is hem (gedeeltelijk) tegemoetgekomen, etc. Intrekking is gemakkelijk: een brief aan (het bureau van) de voorzieningenrechter volstaat, uiteraard met afschrift aan de gedaagde. Maar hoe zit het met de kosten?

VERGOEDING KOSTEN

Het spreekt vanzelf dat eiser door inschakeling van een advocaat, die onder meer een (concept)dagvaarding heeft opgesteld, kosten heeft gemaakt, terwijl ook de gedaagde met de inschakeling van een advocaat kosten maakt. Na intrekking worden die kosten niet via het vonnis vergoed, terwijl ook niet evenmin de zekerheid bestaat dat de wederpartij die vrijwillig vol doet. Daarmee rijst de vraag hoe eiser dan wel gedaagde met de intrekking van het kort geding kan manoeuvreren, teneinde die kosten vergoed te krijgen.

De eiser die voornemens is het kort geding in te trekken, omdat gedaagde zijn ongelijk heeft bekend en nog vóór de zitting volledig aan eiser tegemoet is gekomen, doet er verstandig aan aan intrekking de voorwaarde te verbinden dat (ook) de proceskosten worden vergoed, of – als het heel kort vóór de zitting is – dat ten minste wordt toegezegd dat die kosten worden vergoed. In het uiterste geval is niet denkbeeldig dat eiser de zitting gewoon laat doorgaan, teneinde in elk geval een titel voor die kosten te verkrijgen. Ook is denkbaar dat de voorzieningenrechter wordt gevraagd de zaak voor korte tijd pro forma aan te houden, zodat één en ander in de tussentijd met gedaagde kan worden afgewikkeld. Bij een dergelijke aanhouding, waarbij

de zaak (dus) niet ter zitting wordt uitgeroepen, is gezien art. 2 lid 1 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken géén vast recht verschuldigd.¹

BEVOEGDHEID INSCHRIJVEN DAGVAARDING

De gedaagde die geconfronteerd wordt met een eiser die een kort geding intrekt, omdat die gedaagde hem bijvoorbeeld tot het inzicht heeft gebracht dat de vordering elke kans van slagen mist, behoeft echter ook niet evenmin met lege handen te staan. Art. 127 Rv geeft hem de bevoegdheid om de dagvaarding in te schrijven, zelfs als een eiser die dagvaarding heeft ingetrokken. Dat geval deed zich voor in een Utrechtse zaak,² waarin de man één dag vóór de zitting het kort geding introk, maar de vrouw in verband met een kostenveroordeling – en een eis in reconventie – de dagvaarding op de voet van genoemde bepaling inschreef. De voorzieningenrechter overwoog dat aangezien in kort geding feitelijk geen rolzittingen plaatsvonden, de zaak geacht moet worden op de rol te zijn geplaatst op het moment dat de dagvaarding aan de griffier wordt overgelegd. Overigens verscheen de man niet, maar hem werd niet de gelegenheid geboden dat verzuim te herstellen, omdat de vrouw de inschrijving van de dagvaarding ter zitting en de eis in reconventie duidelijk tevoren had vooraangekondigd. In een Haagse zaak³ gebeurde hetzelfde, maar na pro forma-aanhouding en – voorzover na te gaan – zonder zitting: gedaagde had laten weten geen genoegen te nemen met de intrekking door eiser en vroeg om een pro forma-aanhouding van de behandeling, gedurende welke aanhouding over en weer over de kosten is gecorrespondeerd. De voorzieningenrechter oordeelde dat er aanleiding bestond de gebruikelijke kosten ten laste van eiser te brengen, te weten griffierecht ad € 193 en procureursalaris ad € 161.⁴

LIQUIDATIETARIEF

Over het procureursalaris dat eiser of gedaagde bij (medewerking aan) intrekking kan bedingen, is in het Liquidatietarief rechtbanken en hoven niets geregeld. In kort geding wordt in het algemeen een salaris van € 703 geliquideerd, maar dat is met een behandeling ter zitting. Bij afdoening buiten liquidatie geldt de regel dat de gedaagde die vóór de dienende dag afdoet de eiser een procureursalaris naar één punt betaalt, terwijl de eiser die een aanhangige zaak afdoet de gedaagde die zich heeft gesteld ten minste een half punt betaalt. Die regels zijn echter niet voor het kort geding geschreven, maar binnen de tarieven I-III (€ 331, € 499) zou daarbij aansluiting kunnen worden gezocht; in de hogere tarieven (van € 771, € 2.768) overstijgt de puntenwaardering het salaris van € 703, dat als gezegd gebruikelijk in een kort geding wordt geliquideerd, terwijl het niet zo kan zijn dat de partij die buiten rechte het “gelijk” heeft gehaald zonder zitting een hogere vergoeding zou kunnen krijgen dan in rechte met een zitting. Overigens kan de eiser in voorkomend geval ten opzichte van de gedaagde ook aanspraak maken op exploitkosten en eventuele beslagkosten. Tot slot verdient opmerking dat de eiser/gedaagde aan wie een toevoeging is verleend daar geen gebruik van behoeft te maken,⁵ maar – afhankelijk van de vraag wat beter uitpakt – bij de wederpartij aanspraak kan maken op vergoeding van een heel of half punt conform liquidatietarief I-III.

●

NOTEN

- 1 Rb. Rotterdam 5 maart 2002, NJ 2003, 309, rov. 6.1.
- 2 Vzng. Rb. Utrecht 8 mei 2003, KG 2003, 153.
- 3 Vzng. Rb. Den Haag 17 januari 2003, KG 2003, 40.
- 4 Kennelijk is er dus griffierecht geheven, hetgeen – als er geen zitting heeft plaatsgevonden – niet juist is, zie de in noot 1 genoemde uitspraak.
- 5 HR 20 februari 1998, NJ 1998, 475, rov. 3.5.

Van de Orde

Permanente opleiding

JURIDISCH

ARBEIDSRECHT

Reorganisatie, ontslag en aansprakelijkheid***

datum: 4 december 2003, 10:00-16:30 uur
docenten: mr. D.J. Buijs, mr. C.B.G. Derks, mr. drs. M.S.A. Vegter
plaats: Amsterdam
punten: 5
prijs: € 550 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-647682

BESLAG- EN EXECUTIERECHT

Van beslag tot executie***

datum: 13 november 2003, 09:30-16:45 uur
docenten: mr. J.W. Westenbergh, mr. E. Loesberg, mr. H.A. Stein, E. van der Hoeden, mr. J.A. Stal, mr. A.J. Tekstra
plaats: Utrecht
punten: 5
prijs: € 595 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789968

BESTUURS(PROCES)RECHT

Masterclasses in de reeks Bestuursrecht*****

datum: 9 december 2003, 11 december 2003, 09:00-17:00 uur
docenten: mr. B.K. Olivier, prof. mr. R.J.G.M. Widdershoven, prof. mr. E. Steyger, mr. J.H. Meijer
plaats: Rotterdam
punten: 12
prijs: € 1.195 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789684

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Schadebegroting & procederen bij letselschade***

datum: 20 november 2003, 13:30-18:00 uur
docenten: mr. R.Ph. Elzas, mr. P.N. van Regteren Altena, mr. R.M.J.T. van Dort
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: € 495 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-648351

Verklaring der tekens

- * Actualiteiten (basiskennis vereist)
- ** Introductie
- *** Verdieping I (redelijke basiskennis vereist)
- **** Verdieping II (gedegen basiskennis vereist)
- ***** Specialisatieopleiding

Schadebegroting & procederen bij letselschade***

datum: 11 december 2003, 15:30-21:00 uur
docenten: mr. drs. M.L. Hendrikse, mr. T.L. Ciermans, mr. A.Ch.H. Franken, mr. J.C. van Eijk-Graveland
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: € 550 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-648351

Burgerlijk procesrecht*****

datum: 16 december 2003, 10:00-16:50 uur
docenten: mr. J.W. Westenbergh, mr. E.L. Schaafsma-Beverluis
plaats: Bilthoven
punten: 5
prijs: € 595 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789684

Masterclass 'Nieuw Huurrecht'*****

datum: 18 december 2003, 15:30-21:00 uur
docenten: jhr. Mr. J.L.R.A. Huydekoper, mr. A.S. Rueb
plaats: Utrecht
punten: 4
prijs: € 575 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-648351

Het nieuwe huurrecht: woonruimte***

datum: 25 november 2003, 09:00-16:30 uur
docenten: mr. C.E. Schouten, mr. T.A. Nieuwenhuijsen
plaats: Hilversum
punten: 5
prijs: € 595 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789533

INTELLECTUELE EIGENDOM

6e Benelux Merkenrecht***

datum: 31 oktober 2003, 09:30-16:30 uur
docenten: mr. K. Limpert, mr. T. Cohen Jehoram, mr. P.L. Reeskamp, mr. H.J.M. Harmeling, S. Field
plaats: Hilversum
punten: 4
prijs: € 550 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789968

Studiedag 'Nieuw Auteursrecht in de praktijk'***

datum: 5 november 2003, 15:00-21:00 uur
docenten: mr. G. Brunt, prof. mr. A. Quaedvlieg, mr. C. Alberdingk Thijm, mr. K. Koelman
plaats: Amsterdam
punten: 4
prijs: € 550 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-647682

In deze rubriek vindt u opleidingen die kunnen worden gevolgd in het kader van de Permanente Opleiding. De rubriek vormt een aanvulling op de Cursuswijzer Permanente Opleiding, die drie keer per jaar verschijnt.

ONDERNEMINGSRECHT

Studiedag Overheidscontracten***

datum: 13 november 2003, 10:00-17:15 uur
docenten: prof. mr. W.M. Kleijn, mr. G.A. van der Veen, mr. J.F. Penning de Vries
plaats: Rotterdam
punten: 5
prijs: € 550 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789533

Cursus Bedrijfsopvolging***

datum: 28 november 2003, 10:00-17:15 uur
docenten: prof. mr. W.M. Kleijn, prof. mr. W.R. Meijer, prof. mr. E.A.A. Luijten, dr. J.Ch. Caanen
plaats: Utrecht
punten: 5
prijs: € 595 exclusief BTW
Vermande Studiedagen, tel. 070-3789966

RUIMTELIJKE- ORDENINGSRECHT EN MILIEURECHT

De praktijk van het onteigenen**

datum: 27 november 2003, 09:30-16:30 uur
docenten: mr. P.S.A. Overwater, mr. J.R. Vermeulen, mr. ir. A.C.M.M. van Heesbeen
plaats: Amsterdam
punten: 5
prijs: € 595 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-647286

Juridische instrumenten bij sanering***

datum: 19 november 2003, 12:30-18:00 uur
docenten: prof. mr. D.W. Bruil, mr. M.W. Scheltema, mr. P. van der Ree, mr. M.W.L. Simons-Vinckx, mr. J.M. Stevers
plaats: Utrecht
punten: 4
prijs: € 595 exclusief BTW
Elsevier Congressen, tel. 070-4415742

STRAF(PROCES)RECHT

Actualiteiten Straf(proces)recht*

datum: 24 september 2003, 13:30-18:00 uur
docenten: mr. W. Anker, mr. J. Boksem
plaats: n.n.b.
punten: 4
prijs: € 350 inclusief BTW
Anker en Anker Opleidingen, tel. 058-2442500

Faillissementsfraude**

datum: 20 november 2003, 10:00-16:45 uur
docenten: mr. C.M. Hilverda, mr. A. Verbruggen
plaats: Utrecht
punten: 5
prijs: € 340
Stichting Studiecentrum Rechtspleging, tel. 0575-595306

OVERIGE RECHTSGEBIEDEN

Vrije vestiging: a Limited sky? ***

Vrijheid van vestiging: de voors en tegens van buitenlandse vennootschappen in Nederland
datum: 28 oktober 2003, 16:30-20:00 uur
docenten: mr. J.P.M. van der Ende, mr. drs. M.J.H. Langendoen, mr. B.F.M. Knüppe, A.C.J. Bullens
plaats: Breukelen
punten: 2
prijs: € 275 geen BTW
NIBE-SVV, tel. 020-5208654

Congres Sport & Recht***

datum: 16 december 2003, 10:00-17:00 uur
docenten: mr. F. Kollen, mr. S. Teitler, mr. C. Hellingman, prof. mr. H. van Staveren, mr. H. Schepen
plaats: Amsterdam
punten: 5
prijs: € 575 exclusief BTW
Kluwer Opleidingen, tel. 0570-647682

Van de Orde

Literatuur

prof. mr. I.P. Asscher-Vonk e.a.

'De zieke werknemer'

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
312 p. € 50
ISBN 90 268 3986 3

hr. mr. H.J.J. de Bosch Kemper,
mr. R. Greuben

De WAM in werking, 3e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
272 p. € 35
ISBN 90 271 5265 9

P.J.J. van Buuren e.a.

AB Klassiek, 5e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
508 p. € 47,50
ISBN 90 1300 639 6

mw. T.M. le Compte, mw. A. Meulemans

Praktische gids van de Europese instellingen

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
212 p. € 29,95
ISBN 90 268 4156 6

mw. T.M. le Compte, mw. A. Meulemans

450 Multiplechoicevragen over de Europese instellingen

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
116 p. € 24,95
ISBN 90 130 0401 6

Stichting Dux in Iura

Gids voor de rechtenstudie en juridische beroepen editie 2003/2004

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
412 p. € 8,25
ISBN 90 268 4121 3

mr. N.E.D. Faber, prof. mr. S.C.J.J. Kortman

Principles of European Insolvency Law

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
686 p. € 79,50
ISBN 90 130 0597 7

prof. mr. H. Franken

Encyclopedie van de rechtswetenschap

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
536 p. € 36,45
ISBN 90 268 4159 0

prof. mr. A.W. Heringa, mw. Mr. J.H. Gerards

Algemene wet gelijke behandeling

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
248 p. € 39
ISBN 90 268 4086 1

mw. mr. L.J.T.M. Hermans-Brand

Te Recht in Nijmegen

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
264 p. € 15
ISBN 90 130 0527 6

mr. dr. E. Hofstee

TBS, 2e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
276 p. € 26,50
ISBN 90 268 3971 5

prof. mr. E.H. Hondius, prof. mr. G.E. van Maanen

Civiele klassiekers revisited

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
260 p. € 25
ISBN 90 268 4129 9

mw. mr. I.S. Joppe

Huwelijksvermogensrecht, 2e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
196 p. € 40
ISBN 90 1300 489 X

M.A.H. Kempen

Bewijs in ontnemingsprocedures

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
168 p. € 23,50
ISBN 90 130 0704 X

mw. prof. dr. mr. C.J.M. Klaassen e.a.

Aansprakelijkheid in bedrijf, beroep en ambt

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
768 p. € 121,50
ISBN 90 130 0417 9

I. Klinge-van Rooij

Bouwen voor Ruimte

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
388 p. € 59
ISBN 90 268 4081 0

prof. mr. W. Konijnenbelt, mw. M. Verschuren

Tekstuitgave Algemene wet bestuursrecht

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
296 p. € 24,95
ISBN 90 1300 549 7

mr. F.A.J. Koopmans

Prologen materieel strafrecht, 3e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
292 p. € 15,95
ISBN 90 387 0873 4

prof. dr. P.J. van Koppen

De Hoge Raad in persoon

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
276 p. € 24,50
ISBN 90 130 0427 X

mr. dr. A.T. van Marseille

Procederen bij de bestuursrechter

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
164 p. € 27,50
ISBN 90 13005683

prof. mr. F.H.J. Mijnsen e.a.

Zekerheidsrecht, 13e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
592 p. € 85
ISBN 90 130 0314 1

mr. P.M.M. Mostermans

Echtscheiding

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
176 p. € 31,55
ISBN 90 268 3865 4

prof. mr. J.H. Nieuwenhuis

Onrechtmatige daden

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
112 p. € 14,95
ISBN 90 130 0495 4

prof. mr. J.C.C.J. van Nispen

Sancties in het Vermogensrecht

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
92 p. € 30
ISBN 90 130 0377 X

R.A.A. de Rooij

Nederlandse Gemeenten en provincies in de Europese Unie

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
260 p. € 33,50
ISBN 90 130 0469 5

mr. W. Sap

Het EU-handvest van de grondrechten

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
176 p. € 20
ISBN 90 130 0666 3

prof. mr. J. Spier e.a.

Verbintenissen uit de wet en

Schadevergoeding

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
412 p. € 33,75
ISBN 90 268 4170 1

prof. mr. T.A.W. Sterk

Arresten Burgerlijk recht, editie 2003

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
2.112 p. € 34,95
ISBN 90 130 0394 X

M. Vereecken, A. Nijenhuis

Settlement finality in the European Union the EU

Directive and its implementation in selected jurisdictions

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
384 p. € 65,25
ISBN 90 130 0487 3

mw. M. Verschuren

Tekstuitgave Gemeentewet 2003

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
384 p. € 29,50
ISBN 90 130 0118 3

mr. P. Vos

Kredietopraging en insolventierisico

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
556 p. € 22,50
ISBN 90 130 0580 2

prof. mr. B. Wessels

Gevolgen van faillietverklaring (2)

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
380 p. € 59,50
ISBN 90 268 2959 6

mw. mr. J.M. Winter-Bossink

Het Nieuwe Huurrecht

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
172 p. € 29,50
ISBN 90 130 0352 4

mw. mr. D.J.B. de Wolff

Gelijke behandeling: oordelen en commentaar

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
352 p. € 28
ISBN 90 130 0474 1

prof. mr. W.J. Zwolve

Hoofdstukken uit de Geschiedenis van het Europese Privaatrecht, 2e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
620 p. € 55
ISBN 90 268 3678 3

dr. J.W. van Zundert e.a.

Tekst & Commentaar Ruimtelijk bestuursrecht, 3e druk

Kluwer Juridische Uitgevers Deventer 2003
790 p. € 92,50
ISBN 90 268 3898 0

Het Bureau van de Orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
N.a.w. gegevens advocatuur	070 - 335 35 29	adres@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070 - 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070 - 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Opleiding: alle vragen (09.00-12.00 uur)	070 - 335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Communicatie: Advocatenblad, brochures et cetera	070 - 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Alle overige vragen van advocaten	070 - 335 35 71/86	helpdesk@advocatenorde.nl

Uitspraken geschillencommissie

GESCHILLENCOMMISSIE
ADVOCATUUR

De uitspraak is bewerkt door Germ Kemper, advocaat te Amsterdam. Die bewerking houdt in dat sommige details zijn weggelaten en andere gewijzigd, en ook her en der enige uitweidingen – in het bijzonder waar het gaat om het weergeven van het standpunt van de cliënt of de advocaat – zijn weggelaten.

**ARBITRAAL VONNIS GESCHILLENCOMMISSIE ADVOCATUUR D.D.
20 MAART 2003
ADV-Do2/0060**

(mrs. Van der Aa, Schop en Slager)

Een over het salaris gemaakte afspraak dat dat salaris geheel voor rekening van de wederpartij zou komen is niet aannemelijk. Het staat niet ter beoordeling van de Geschillencommissie of een advocaat zich, bij een presentatie van het geschil bij de deken, onbehoorlijk over de cliënt heeft uitgelaten.

Onderwerp van het geschil

De cliënt laat twee declaraties onbetaald. De eerste belooft f 2.000 (€ 907,56), de tweede € 365,81. De wederpartij van de cliënt blijkt in het kader van een getroffen regeling daarnaast f 4.500 aan de advocaat te hebben betaald. De cliënt stelt zich op het standpunt dat afgesproken is, dat de kosten van rechtsbijstand volledig door de wederpartij zouden worden vergoed. De slotdeclaratie heeft onder meer betrekking op een door de advocaat opgestelde en aan de accountant van de cliënt toegestuurd stamrechtvereenkomst. De cliënt vindt dat het daarop betrekking hebbende gedeelte van de declaratie niet klopt, omdat de advocaat die overeenkomst ongevraagd aan de accountant heeft toegestuurd, terwijl het bovendien om een standaardformulier gaat waaraan de advocaat geen werk heeft gehad.

De cliënt heeft zich ook over de advocaat beklaagd bij de deken. De advocaat heeft aan de deken onvolledig en daarom onjuiste informatie over het geschil toegestuurd, waardoor tevens een onjuist beeld van de cliënt zelf zou kunnen ontstaan. De cliënt verzoekt daarom de Geschillencommissie om de declaraties die betrekking hebben op 'meerwerk' ongegrond te verklaren en de advocaat te berispen voor zijn declaratiegedrag, met inbegrip van de wijze waarop de advocaat de zaak bij de deken heeft gepresenteerd.

In reconventie vordert de advocaat betaling van de twee openstaande declaraties.

Beoordeling van het geschil

Naar aanleiding van het over en weer door partijen gestelde overweegt de commissie het volgende.

De stelling van de cliënt dat tijdens de eerste bespreking is afgesproken dat de kosten van de juridische bijstand geheel voor rekening van de wederpartij komen, acht de commissie, mede gezien de betwisting van de advocaat, niet aannemelijk. De commissie acht het veeleer aannemelijk dat partijen hebben afgesproken dat de advocaat zal trachten een gedeelte van zijn kosten te verhalen op de wederpartij c.q. de

wederpartij een gedeelte van zijn kosten zou laten betalen. Een dergelijke afspraak is niet ongebruikelijk. De commissie begrijpt dat de omvang van dit gedeelte afhankelijk was van het nog te voeren onderhandelingsproces en later is vastgesteld op een forfaitair bedrag van f 4.500.

Gezien het verloop van de werkzaamheden, zoals dat valt op te maken uit het onbetwiste deel van de specificatie, acht de commissie het aannemelijk dat partijen op 26 september 2001 hebben gesproken over de inhoud van het geschil tussen de cliënt en zijn toenmalige werkgever, waarbij de cliënt in het kader van de kosten rechtsbijstand tevens de mogelijkheid van 'no cure no pay' ter sprake heeft gebracht. Aangezien de advocaat hier direct niet mee akkoord kon gaan, zijn partijen een uurtarief van f 375 exclusief BTW overeengekomen. De commissie stelt vast dat de advocaat zijn werkzaamheden reeds de volgende en de daaropvolgende dag is aangevangen met een tweede (korte) bespreking met de cliënt en bestudering van het dossier. Onder deze omstandigheden acht de commissie het niet aannemelijk dat het gesprek van 26 september 2001 een intakegesprek betrof waarvan het eerste halfuur gratis was.

Nu de commissie heeft vastgesteld dat partijen zijn overeengekomen dat de advocaat op basis van een afgesproken uurtarief zijn werkzaamheden zal verrichten en het niet aannemelijk is dat andere afspraken zijn gemaakt anders dan dat de advocaat zal trachten een gedeelte van zijn kosten te verhalen op de wederpartij, mag de advocaat de door hem verrichte werkzaamheden bij de cliënt in rekening brengen met uitzondering van hetgeen reeds in rekening is gebracht bij de voormalige werkgever van de cliënt. Met betrekking tot de klacht van de cliënt dat de advocaat de posten geboekt op 31 januari 2001 en 7 februari 2002 ten onrechte heeft gedeclareerd, overweegt de commissie dat de inhoud van hieraan ten grondslag liggende correspondentie uitsluitend betrekking heeft op de klacht over de declaratie. Om deze reden is de commissie van oordeel dat de advocaat de tijd (zijnde in totaal 60 minuten) die hij aan het bestuderen en opstellen van deze brieven niet in rekening kon brengen, zodat de klacht van de cliënt op dit onderdeel gegrond wordt verklaard en de declaratie met een bedrag van € 170,17 exclusief BTW dient te worden verminderd.

Met betrekking tot de stamrechtvereenkomst stelt de commissie vast dat de accountant-administratieconsulent in de overgelegde verklaring niet stelt dat hij de advocaat niet heeft verzocht om toezending van een stamrechtvereenkomst. De commissie acht het voorts ook niet aannemelijk dat de advocaat een dergelijke overeenkomst ongevraagd aan een accountant opstuurt.

Met betrekking tot de klacht van cliënt dat de advocaat bij de deken stukken heeft ingebracht met het kennelijk oogmerk een bepaald beeld van hem te schetsen, overweegt de commissie dat het aan de deken is om te oordelen of dit gedrag is dat een behoorlijk advocaat betaamt en dit zo nodig ter kennis van de Raad van Discipline te brengen. De commissie acht zich dan ook niet bevoegd van deze klacht kennis te nemen, temeer omdat zij op grond van het Reglement geen maatregelen zoals de gevorderde berisping kan opleggen.

De commissie komt het geheel overziend tot het oordeel dat de advocaat in dezen heeft gehandeld zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat mag worden verwacht. De commissie komt op grond van het vorenstaande tot de conclusie dat de klacht van de cliënt in hoofdzaak ongegrond moeten worden verklaard en de vordering in conventie geheel moet worden afgewezen.

Met betrekking tot de vordering in reconventie overweegt de commissie dat niet is gebleken dat de advocaat bij het opstellen van zijn declaraties is afgeweken van het tussen partijen onderling overeengekomen uurtarief, dan wel dat de hoogte of de omvang van de declaraties bovenmatig of buitenproportioneel is, zodat de vordering in reconventie met uitzondering van een bedrag van € 170,17 exclusief BTW kan worden toegewezen. Ook de rente is toewijsbaar vanaf 8 februari 2002.

Met betrekking tot de gevorderde incassokosten (het aantal aan incasso bestede uren) overweegt de commissie dat zij geen termen aanwezig acht om een vergoeding voor deze kosten toe te kennen en wijst deze vordering dan ook af.

Wat betreft de arbitrage- en administratiekosten overweegt de commissie dat nu de klacht ongegrond is verklaard de cliënt als de in het ongelijk gestelde partij veroordeeld zal worden tot betaling van de kosten van deze arbitrage, die worden vastgesteld op € 272,27, te weten € 45,38 voor administratiekosten en € 226,89 voor het door de Stichting Geschillencommissies voor Beroep en Bedrijf vastgestelde bedrag aan honorarium en verschotten van de arbiters.

De cliënt heeft voor administratiekosten aan de commissie betaald € 45,38 en € 226,89 in depot gestort voor het honorarium en de verschotten van de arbiters. Voornoemde kosten ad € 272,27 worden hiermee als verrekend beschouwd.

Beslissing

De commissie:

In conventie:

- wijst de vorderingen van de cliënt af;
- verklaart zich onbevoegd kennis te nemen van de klacht met betrekking tot het inbrengen van bepaalde stukken bij de deken.

In reconventie:

- veroordeelt de cliënt aan de advocaat te betalen een bedrag van € 1.273,37 minus € 170,17 exclusief BTW te vermeerderen met de wettelijke rente met ingang van 8 februari 2002.

In conventie en reconventie:

- veroordeelt de cliënt in de kosten van deze arbitrage, welke kosten worden vastgesteld op € 272,27, te weten € 45,38 voor administratiekosten en € 226,89 vastgesteld bedrag honorarium en verschotten arbiters;
- wijst het meer of anders gevorderde af.

Noot

Kennelijk was er in de onderhavige zaak sprake van een bij de cliënt levend vertrouwen dat de declaratie volledig door de wederpartij zou worden betaald. Uiteindelijk zijn de kosten niet volledig maar wel voor een belangrijk deel door die wederpartij vergoed, wat ongetwijfeld de cliënt voedsel zal hebben gegeven voor zijn gedachte dat hij zijn advocaat niets zou behoeven te betalen. De Geschillencommissie kiest voor een praktische benadering: het door de cliënt veronderstelde uitgangspunt is ongebruikelijk zodat aangenomen wordt dat niet meer is besproken dan dat de advocaat zal trachten om de kosten of een gedeelte daarvan te verhalen. Aldus worden de klippen van de bewijslevering omzeild. De cliënt had ook aan de Geschillencommissie gevraagd om de advocaat voor zijn optreden bij de deken te berispen. Dat gaat natuurlijk niet en de Geschillencommissie verklaart zich met reden onbevoegd. Zou de cliënt niet om een berisping hebben gevraagd maar om een schadevergoeding, dan had de Commissie zich vermoedelijk wel aan een oordeel moeten wagen, waarmee gezegd wil zijn dat de scheidingslijn tussen tuchtrechtspraak en geschillenbeslechting dun is. Het is goed onder ogen te zien dat de Geschillencommissie zinvol werk doet, maar haar bestaan het risico oproept dat een cliënt de indruk krijgt van het kastje naar de muur te worden gestuurd.

GJK

Disciplinaire beslissingen

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. H.J.A. Knijff, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

RAPPORT TERUGNEMEN

Hof van Discipline nr. 3337, 5 april 2002

(mrs. Van Griensven, Byvanck, Sterk, Minderhoud en Kiers-Becking)

Raad van Discipline Arnhem, 8 januari 2001

(mrs. Feddes, Bemelmans, Bosma, Breuning ten Cate en Poelmann)

Advocaat had in rechte overgelegd rapport behoren terug te nemen, toen hij bekend raakte met de afspraak tussen zijn cliënt en de wederpartij dat de wederpartij alle exemplaren van het rapport ter hand gesteld zou krijgen.

- *Advocatenwet artikel 46 (3 Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover de wederpartij)*
- *Gedragsregel 34*

Inhoud van de klacht

Mr. X heeft een deel van een psychologisch rapport in rechte overgelegd in weerwil van de tussen zijn cliënt en klager gemaakte afspraak dat klager alle exemplaren van het rapport ter hand gesteld zou krijgen en dat van dat rapport alleen met zijn medeweten gebruikgemaakt zou worden, althans heeft mr. X dat rapport niet teruggehaald toen hij met de betreffende afspraak bekend moest zijn geworden via de door klager in het geding gebrachte brief, waarin de betreffende afspraak is vastgelegd. Klachtonderdeel 2 houdt in dat mr. X wordt verweten dat hij zich, gelet op zijn op handen zijnde benoeming tot kantonrechter te Z., in de schadevergoedingsprocedure bij datzelfde kantonrecht had moeten terugtrekken teneinde de schijn van belangenverstremgeling te vermijden.

Overwegingen raad

Naar het oordeel van de raad is niet aannemelijk geworden dat mr. X op enigerlei wijze met de afspraak bekend was voordat hij tot opstelling en indiening van het verzoekschrift overging. Dat hij bij het bestuderen van de hem ter hand gestelde stukken de afspraak mogelijk wel heeft kunnen lezen maar over het hoofd heeft gezien valt te betreuren maar kan hem niet tuchtrechtelijk worden verweten. De wetenschap van zijn cliënt kan immers niet zonder meer aan mr. X worden toegerekend. Anders oordeelt de raad ten aanzien van het verwijt dat mr. X het rapport niet heeft teruggetrokken toen hij, nadat klager de betreffende brief in het geding had gebracht, in elk geval wel met de afspraak bekend werd. Mr. X had zich dienen te realiseren dat met handhaving van de productie de schending van de afspraak door zijn cliënt gestand werd gedaan, iets waaraan hij als behoorlijk handelend advocaat jegens klager geen medewerking diende te verlenen. Hieraan doet niet af dat noch klager en diens raadsman noch zijn cliënte om terugtrekking van de productie hebben verzocht. Het had op de weg van mr. X gelegen zijn cliënt ervan te overtuigen dat de productie niet gehandhaafd kon worden. In zoverre is dit onderdeel van de klacht gegrond.

Ter onderbouwing van klachtonderdeel 2 heeft klager zich beroepen op gedragsregel 34. Hetgeen in die regel als uitwerking van de norm van art. 46 Advocatenwet is neergelegd ziet echter niet op de onderhavige situatie. Mr. X was immers niet als kantonrechter bij de schadevergoedingsprocedure betrokken en zal dat ook niet worden. Evenmin was er sprake van dat een kantoorgenoot als kantonrechter-plaatsvervanger in die procedure optrad. De raad vermag niet in te zien dat mr. X zich aan verstremgeling van belangen zou hebben schuldig gemaakt dan wel de schijn van belangenverstremgeling zou hebben opgewekt door kort voor zijn benoeming tot kantonrechter te Z. nog in een zaak voor datzelfde kantonrecht als advocaat op te treden. Wanneer klager gevreesd heeft dat de kantonrechter ten gevolge van het optreden van zijn aanstaande collega als advocaat niet voldoende onpartijdig heeft kunnen oordelen regardeert die vrees de behandelend kantonrechter en niet mr. X. Dit onderdeel is dan ook ongegrond.

De raad ziet geen aanleiding om mr. X ter zake van het gegrond geoordeelde klachtonderdeel een maatregel op te leggen, nu mr. X inmiddels de advocatuur heeft verlaten.

Volgt

Gegrondverklaring van klachtonderdeel 1 in zoverre als hiervoor is overwogen en voor het overige ongegrond; ongegrondverklaring van klachtonderdeel 2.

Beslissing hof

Bekrachtigt de beslissing van de raad.

TE LAAT INFORMEREN EN BEROEP INSTELLEN

Hof van Discipline, 12 april 2002, nr. 3458

(mrs. Runia, Byvanck, Scheltema, Van Loo en Knottnerus)

Raad van Discipline Arnhem, 25 juni 2001

(mrs. Van Ginkel, Bosma, Breuning ten Cate, Poelmann en Van Wijmen)

Het niet-tijdig informeren over een zittingsdatum. Het niet-tijdig instellen van (incidenteel) hoger beroep.

- *Advocatenwet artikel 46 (1.2 Vereiste communicatie met de cliënt)*
- *Advocatenwet artikel 56 lid 1*
- *Gedragsregel 8*

Feiten

Mr. X treedt op als raadsman van vennootschap A – een buitenlandse vennootschap – waaraan voorlopige surseance van betaling is verleend. Voor vennootschap A heeft hij beslag gelegd op goederen van B. In een kort geding vordert B opheffing van het beslag en vordert mr. X in reconventie namens vennootschap A afgifte van de beslagen goederen. Nadat de vordering van B is toegewezen en de vordering van vennoot-

schap A is afgewezen, adviseert de bewindvoerder de rechtbank de voorlopige surseance van betaling van vennootschap A in te trekken en deze failliet te verklaren. De bewindvoerder stuurt een afschrift van zijn brief aan het kantoor van mr. X en aan vennootschap A. De rechtbank bepaalt de behandeling van het verzoek op 13 juli 1995 en stuurt de oproep aan vennootschap A om gehoord te worden naar aanleiding van het verzoek van de bewindvoerder naar het kantoor van mr. X. Mr. Y, kantoorgenoot van mr. X, schrijft op 10 juli 1995 een brief aan vennootschap A, waarin onder meer is vermeld dat op 13 juli 1995 door de rechtbank de intrekking van de surseance van betaling zal worden behandeld en laat op 11 juli 1995 een brief van dezelfde strekking, waarin hij tevens mededeelt dat mr. X en hij niet ter zitting aanwezig zullen zijn, bezorgen op het kantooradres van vennootschap A. Voorts stuurt mr. X aan klagster, bestuurster van vennootschap A, een afschrift van zijn brief aan de rechtbank. In die brief aan de rechtbank schrijft mr. X dat hij de bestuurders van de vennootschap A heeft bericht dat het verzoek van de bewindvoerder, strekkende tot omzetting van de voorlopig verleende surseance van betaling in faillissement, behandeld zal worden op 13 juli aanstaande en dat hij ter zitting niet aanwezig zal zijn om vennootschap A als raadsman terzijde te staan. Klagster beklagt zich over twee aspecten (die hier verder inhoudelijk niet besproken worden, *bew.*) alsmede over het feit dat zij niet tijdig geïnformeerd is.

Overwegingen raad

Mr. X mocht er na zijn brief van 11 juli 1995 niet op vertrouwen dat de oproep – althans de informatie omtrent de mondelinge behandeling van het verzoek – klagster nog tijdig voor de zitting van 13 juli 1995 zou bereiken. Het had op zijn weg gelegen haar te vragen hem de ontvangst van de brief te bevestigen, om vervolgens de rechtbank te informeren of hij klagster had kunnen bereiken. Door bij brief d.d. 11 juli 1995 aan de rechtbank te schrijven dat hij de bestuurders van vennootschap A had bericht dat het verzoek op 13 juli 1995 zou worden behandeld heeft hij, zonder daaromtrent zekerheid te hebben, de indruk gewekt dat de bestuurders daadwerkelijk op de hoogte waren van het verzoek tot faillietverklaring.

Mr. X heeft naar voren gebracht dat het voor vennootschap A en klagster duidelijk was dat, nu het kort geding tegen B verloren was, er voor vennootschap A geen hoop meer bestond. De raad is van oordeel dat de omstandigheid dat de zaak kansloos was niet kan rechtvaardigen dat klagster niet adequaat is geïnformeerd. In zijn algemeenheid moet iedere justitiabele in elke zaak die hem aangaat de gelegenheid krijgen om zelf bij een behandeling ter zitting aanwezig te zijn. Dat geldt zeker wanneer het gaat om een zaak met zo diep ingrijpende gevolgen als een faillissementsaanvraag. Nu vaststaat dat vennootschap A respectievelijk klagster niet adequaat is geïnformeerd is het verwijt van klagster terecht gemaakt.

Volgt

Gegrondbevinding van het klachtonderdeel en oplegging van een enkele waarschuwing.

Overwegingen hof

Mr. Y, kantoorgenoot van mr. X, heeft op 10 juli 1995 een brief aan ven-

nootschap A verzonden, waarin onder meer is vermeld dat op 13 juli 1995 de intrekking van de surseance van betaling zou worden behandeld door de rechtbank met het verzoek te bellen ter bespreking van een en ander en heeft op 11 juli 1995 een brief op het kantooradres van vennootschap A doen bezorgen, waarbij is medegedeeld dat ter terechtzitting van 13 juli 1995 het verzoek van de bewindvoerder tot ‘omzetting’ van de aan vennootschap A (voorlopig) verleende surseance van betaling in een faillissement zou worden behandeld en dat mr. X en hij niet ter zitting aanwezig zouden zijn. Mr. X mocht er, mede gezien de omstandigheid dat het ondanks (volgens mr. X ondernomen) pogingen daartoe niet gelukt was telefonisch contact met vennootschap A te krijgen, niet op vertrouwen dat deze mededelingen klagster (als bestuurster van vennootschap A) zouden bereiken. Ook het door mr. X gestelde feit dat een secretaresse van zijn kantoor de brief zelf in de brievenbus van vennootschap A heeft gedeponneerd, brengt niet mee dat mr. X dit vertrouwen mocht hebben nu hij, mede gezien de volgens hem mislukte pogingen tot telefonisch contact, rekening had moeten houden met de mogelijkheid dat klagster door (tijdelijke) afwezigheid of om andere redenen het bericht niet zou ontvangen.

Dit is eens te meer van belang nu mr. Y namens mr. X de griffier heeft bericht dat hij de bestuurders van vennootschap A heeft bericht dat op 13 juli 1995 het verzoek van de bewindvoerder zou worden behandeld. Een dergelijk bericht aan de rechtbank, dat de indruk wekt dat (klagster als bestuurster van) vennootschap A van de behandeling van het verzoek van de bewindvoerder op de hoogte was, had mr. X slechts mogen (doen) zenden indien mr. X er van mocht uitgaan dat de brief van 11 juli 1995 klagster ook daadwerkelijk had bereikt, hetgeen – zoals hiervoor is overwogen – niet het geval was. Nu hij het voornoemde bericht aan de rechtbank heeft gezonden, lag het op de weg van mr. X klagster ook daadwerkelijk in te lichten en tijdig te verifiëren dat het bericht haar had bereikt en als hij dat niet had kunnen verifiëren, de rechtbank hiervan in kennis te stellen. Niet gesteld of gebleken is dat dit is geschied. Aldus heeft mr. X klagster (en haar echtgenoot) niet adequaat en tijdig geïnformeerd over de terechtzitting waarop het verzoek de aan haar bedrijf voorlopig verleende surseance van betaling ‘om te zetten’ in een faillissement, zou worden behandeld, zulks terwijl mr. X het grote belang van vennootschap A toch duidelijk moest zijn.

De grief van klagster is gericht tegen de ongegrondverklaring van de beide andere klachtonderdelen. Klagster kan niet in haar hoger beroep worden ontvangen, omdat zij dit eerst bij haar verweerschrift d.d. 19 december 2001 – derhalve na verloop van de in art. 56 lid 1 Advocatenwet bedoelde termijn van 30 dagen voor het instellen van hoger beroep – heeft ingesteld en (ook incidenteel) hoger beroep na verloop van die termijn niet mogelijk is.

Volgt

Nietontvankelijkverklaring van klagster in het door haar ingestelde hoger beroep en bekrachtiging van de beslissing van de raad.

